

3. Morfosintaxi nominal

El nom té en amazic tres categories gramaticals: gènere, nombre i estat. Igual que el català, el nom amazic distingeix, d'una banda, un gènere femení d'un de masculí (com a ⵏⵎⴰⵣⵉⵣ *amaziy* 'amazic' ~ ⵜⵏⵎⴰⵣⵉⵣⵜ *tamaziyt* 'amaziga') i, d'altra banda, un nombre plural d'un de singular (com a ⵏⵎⴰⵣⵉⵣ *amaziy* 'amazic' ~ ⵍⵎⴰⵣⵉⵣⵉⵎ *imaziyn* 'amazics', ⵜⵏⵎⴰⵣⵉⵣⵜ *tamaziyt* 'amaziga' ~ ⵜⵉⵎⴰⵣⵉⵣⵉⵎ *timaziyn* 'amazigues'), o, per expressar-ho en termes estructurals, -femení ~ +femení, -plural ~ +plural. Ambdues categories, la de gènere i la de nombre, estan ben caracteritzades en amazic i amb prou feines plantegen confusions ni morfològiques ni sintàctiques. La tercera categoria, la d'estat, que oposa un estat d'annexió a un de lliure (com a ⵏⵎⴰⵣⵉⵣ *amaziy* ~ ⵎⵎⴰⵣⵉⵣ *umaziy*, ⵜⵏⵎⴰⵣⵉⵣⵜ *tamaziyt* ~ ⵜⵎⴰⵣⵉⵣⵜ *tmaziyt*), no té parió en català i requereix una major atenció descriptiva, per bé que els contextos d'ocurrència d'un i altre estat estan força ben definits i són molt pocs els casos de confusió possible. A la descripció de la flexió nominal, que inclou les tres categories gramaticals assenyalades (gènere, nombre i estat), afegim en aquesta secció la de la derivació nominal, tant la denominativa com la deverbativa, així com també la composició, les sinàpsies i els noms de nombre.

3.1. Gènere

En paleoamazic, els sufixos bastaven per a marcar el gènere femení dels noms: *-*āt* > -*t*, *-*ā* > -*a* i *-*āy* > -*ī*. Per tant, l'oposició masculí ~ femení en els noms devia ser simplement **mazik* 'amazic' ~ **mazikūt* 'amaziga'; de fet, encara funciona així en els noms de nombre, com a ⵎⵎⴰⵣⵉⵣ *sḍis* 'sis (masculí)', ⵎⵎⴰⵣⵉⵣⵜ *sḍist* 'sis (femení)' (cf. TRG *sādis* ~ *f sādisūt*). Més tard, amb l'aglutinació del morfema d'estat com a prefix, el gènere dels noms amazics apareix hipercaracteritzat sincrònicament, de manera que, a efectes pràctics, la immensa majoria de noms masculins comencen per vocal (o- *a*-, *i*-, *u*-) i els femenins per *t*- *t*- (amb qualsevol dels tres circumfixos *t*-__*t*- *t*-__*t*-, *t*-__*o*- *t*-__*a* i *t*-__*ī*- *t*-__*i*-).

3.1.1. Masculí

El masculí és el gènere **no marcat** o, dit altrament, -femení, com en català. Per tant, són masculins tots aquells noms que no contenen cap morfema de femení:

- (a) La gran majoria de noms masculins comencen per una **vocal**: (a) o- *a*-, com ⵏⵎⴰⵣⵉⵣ *amaziy* 'amazic', (b) *i*-, com ⵍⵎⴰⵣⵉⵣ *ilm* 'pell' i (c) *u*-, com ⵎⵎⴰⵣⵉⵣ *udm* 'cara'.
- (b) També són masculins els noms que, malgrat que **no comencen per vocal**, no contenen cap morfema de femení:
 - (i) arcaïsmes i noms sense vocal d'estat, com ⵎⵎⴰⵣ *laz* 'gana', ⵎⵎⴰⵣ *fad* 'set', ⵎⵎⴰⵣⵉⵣ *ksksu* 'cuscús', ⵎⵎⴰⵣⵉⵣⵜ *bṭtu* 'separació', ⵎⵎⴰⵣⵉⵣ *mly* 'dit índex', ⵎⵎⴰⵣⵉⵣⵜ *ḥzzud* 'nuesa' (§ 3.3.1.9.a) i una llista molt més extensa en els dialectes ZNT (§ 3.3.1.3);
 - (ii) noms de parentiu bàsics, en què l'assignació del gènere és impredecible, per la manca de cap morfema de gènere també per al femení, com ⵎⵎⴰⵣⵉⵣ *baba* '(mon) pare', ⵎⵎⴰⵣⵉⵣⵜ *gṛma* '(mon) germà', ⵎⵎⴰⵣⵉⵣⵜ *māmmi* i ⵎⵎⴰⵣⵉⵣ *iwi* '(mon) fill' i ⵎⵎⴰⵣⵉⵣ *dadda* 'germà o cosí gran; oncle patern; avi' (§ 3.3.1.9.b);
 - (iii) arabismes (i altres xenismes) no integrats morfològicament, com ⵎⵎⴰⵣⵉⵣⵜ *lqayd* 'alcalde' i ⵎⵎⴰⵣⵉⵣⵜ *tṭalb* 'mestre o estudiant alcorànic' (§ 3.3.1.8);
 - (iv) els noms dels mesos, com ⵎⵎⴰⵣⵉⵣⵜ *furar* i ⵎⵎⴰⵣⵉⵣⵜ *brayr* 'febrer', ⵎⵎⴰⵣⵉⵣⵜ *mars* 'març', ⵎⵎⴰⵣⵉⵣⵜ *mayyu* 'maig' i ⵎⵎⴰⵣⵉⵣⵜ *yunyu* 'juny' (§ 3.3.1.9.c).
- (c) De noms femenins primaris es poden derivar noms masculins amb valor **augmentatiu**, com ⵜⵏⵎⴰⵣⵉⵣⵜ *tamda* 'bassa' → ⵏⵎⴰⵣⵉⵣ *amda* 'estanyol', ⵜⵏⵎⴰⵣⵉⵣⵜ *tafala* 'pala plana de fusta' → ⵏⵎⴰⵣⵉⵣ *afala* 'pala gran', ⵜⵏⵎⴰⵣⵉⵣⵜ *tasuffra* 'amagatall' → ⵏⵎⴰⵣⵉⵣ *asuffra* 'cau gran', ⵜⵏⵎⴰⵣⵉⵣⵜ *tasṭta* 'branca' → ⵏⵎⴰⵣⵉⵣⵜ *astṭa* 'branca gran', ⵜⵏⵎⴰⵣⵉⵣⵜ *tamdda* 'esparver' → ⵏⵎⴰⵣⵉⵣ *amdda* 'milà', ⵜⵏⵎⴰⵣⵉⵣⵜ *tagra* 'bol' → ⵏⵎⴰⵣⵉⵣ *agra* 'bol gran', ⵜⵏⵎⴰⵣⵉⵣⵜ *tayma* 'cuixa' → ⵏⵎⴰⵣⵉⵣ *ayma* 'cuixa gran', ⵜⵏⵎⴰⵣⵉⵣⵜ *tigmmi* 'casa' → ⵏⵎⴰⵣⵉⵣⵜ *igmmi* 'casa gran', ⵜⵏⵎⴰⵣⵉⵣⵜ *tabarda* 'albarda' → ⵏⵎⴰⵣⵉⵣⵜ *abarda* 'albarda gran', ⵜⵏⵎⴰⵣⵉⵣⵜ *tiḍt* 'ull' → ⵏⵎⴰⵣⵉⵣⵜ *iṭtu* 'ullàs', ⵜⵏⵎⴰⵣⵉⵣⵜ *taskra* 'card' → ⵏⵎⴰⵣⵉⵣⵜ *askra* 'card gran', ⵜⵏⵎⴰⵣⵉⵣⵜ *tawkka* 'cuc' → ⵏⵎⴰⵣⵉⵣⵜ *awkka* 'vermina', ⵜⵏⵎⴰⵣⵉⵣⵜ *tazamma* 'pudor' → ⵏⵎⴰⵣⵉⵣⵜ *azamma* 'ferum' i ⵜⵏⵎⴰⵣⵉⵣⵜ *tazra* 'collar' → ⵏⵎⴰⵣⵉⵣ *azra* 'collar gran'. La

hortalisses, arbres, plantes i insectes que formen una munió, com **ⵏⵎⵉⵏ** *azalim* ‘cebes’ ~ **ⵜⵏⵎⵉⵏⵜ** *tazalimt* ‘ceba’, **ⵍⵣⵣⵓ** *xizzu* ‘pastanagues’ ~ **ⵜⵏⵍⵣⵣⵓⵜ** *taxizzut* ‘pastanaga’, **ⵏⵓⵔⵏⵎ** *arkkim* ‘naps’ ~ **ⵜⵏⵏⵓⵔⵏⵎⵜ** *tarkkimt* ‘nap’, **ⵏⵓⵔⵏⵎ** *akrunb* ‘cols’ ~ **ⵜⵏⵏⵓⵔⵏⵎⵜ** *takrunbt* ‘col’, **ⵏⵓⵔⵏⵎ** *baṭaṭa* ‘patates’ ~ **ⵜⵏⵏⵓⵔⵏⵎⵜ** *tabaṭaṭat* ‘patata’, **ⵏⵓⵔⵏⵎ** *kawkaw* ‘cacauets’ ~ **ⵜⵏⵏⵓⵔⵏⵎⵜ** *takawkawt* ‘cacauet’, **ⵏⵓⵔⵏⵎ** *ingl* ‘cedres’ ~ **ⵜⵏⵏⵓⵔⵏⵎⵜ** *tinglt* ‘cedre’, **ⵏⵓⵔⵏⵎ** *ulmu* ‘oms’ ~ **ⵜⵏⵏⵓⵔⵏⵎⵜ** *tulmut* ‘om’, **ⵏⵓⵔⵏⵎ** *azmmur* ‘olives o oliveres’ ~ **ⵜⵏⵏⵓⵔⵏⵎⵜ** *tazmmurt* ‘oliva o olivera’, **ⵏⵓⵔⵏⵎ** *armun* ‘magranes o magraners’ ~ **ⵜⵏⵏⵓⵔⵏⵎⵜ** *tarmunt* ‘magrana o magraner’, **ⵏⵓⵔⵏⵎ** *arḍlim* ‘cireres o cirerers’ ~ **ⵜⵏⵏⵓⵔⵏⵎⵜ** *tarḍlimt* ‘cirera o cirerer’, **ⵏⵓⵔⵏⵎ** *abrquq* ‘prunes o pruners’ ~ **ⵜⵏⵏⵓⵔⵏⵎⵜ** *tabrquqt* ‘pruna o pruner’, **ⵏⵓⵔⵏⵎ** *amcmac* ‘albercocs o albercoquers’ ~ **ⵜⵏⵏⵓⵔⵏⵎⵜ** *tamcmact* ‘albercoc o albercoquer’, **ⵏⵓⵔⵏⵎ** *irdn* ‘blat’ (plural) ~ **ⵜⵏⵏⵓⵔⵏⵎⵜ** *tirdt* ‘espiga de blat’, **ⵏⵓⵔⵏⵎ** *asngar* ‘blat de moro’ ~ **ⵜⵏⵏⵓⵔⵏⵎⵜ** *tasngart* ‘espiga de blat de moro’, **ⵏⵓⵔⵏⵎ** *alili* ‘baladre’ ~ **ⵜⵏⵏⵓⵔⵏⵎⵜ** *talilit* ‘mata de baladre’, **ⵏⵓⵔⵏⵎ** *iziri* ‘altimira’ ~ **ⵜⵏⵏⵓⵔⵏⵎⵜ** *tizrit* ‘mata d’altimira’, **ⵏⵓⵔⵏⵎ** *azazzu* ‘argelaga’ ~ **ⵜⵏⵏⵓⵔⵏⵎⵜ** *tazazzut* ‘mata d’argelaga’, **ⵏⵓⵔⵏⵎ** *alam* ‘espart’ ~ **ⵜⵏⵏⵓⵔⵏⵎⵜ** *talamt* ‘mata d’espart’, **ⵏⵓⵔⵏⵎ** *asrdin* ‘sardines’ ~ **ⵜⵏⵏⵓⵔⵏⵎⵜ** *tasrdint* ‘sardina’, **ⵏⵓⵔⵏⵎ** *abyrir* ‘creps’ ~ **ⵜⵏⵏⵓⵔⵏⵎⵜ** *tabyrirt* ‘crep’, **ⵏⵓⵔⵏⵎ** *afḍawc* ‘fideus’ ~ **ⵜⵏⵏⵓⵔⵏⵎⵜ** *tafḍawct* ‘fideu’, **ⵏⵓⵔⵏⵎ** *muzun* ‘lluents’ ~ **ⵜⵏⵏⵓⵔⵏⵎⵜ** *tamuzunt* ‘lluents’, **ⵏⵓⵔⵏⵎ** *uṭṭub* ‘maons’ ~ **ⵜⵏⵏⵓⵔⵏⵎⵜ** *tutṭubt* ‘maó’, **ⵏⵓⵔⵏⵎ** *rrcc* / **ⵏⵓⵔⵏⵎ** *arrcc* ‘perdigons’ (municipi) ~ **ⵜⵏⵏⵓⵔⵏⵎⵜ** *tarcc* / **ⵜⵏⵏⵓⵔⵏⵎⵜ** *tarrcc* ‘perdigó’, **ⵏⵓⵔⵏⵎ** *tamuryi* ‘saltamartins’ ~ **ⵜⵏⵏⵓⵔⵏⵎⵜ** *tamuryit* ‘saltamartí’, **ⵏⵓⵔⵏⵎ** *tawkka* ‘corcs’ ~ **ⵜⵏⵏⵓⵔⵏⵎⵜ** *tawkkat* ‘corc’.

(iv) Nom **abstracte del masculí corresponent**, com a **ⵏⵓⵔⵏⵎ** *amaḍun* ‘malalt’ ~ **ⵜⵏⵏⵓⵔⵏⵎⵜ** *tamaḍunt* ‘malalta’ + *abst* ‘malaltia’, **ⵏⵓⵔⵏⵎ** *anabbay* ‘absent’ ~ **ⵜⵏⵏⵓⵔⵏⵎⵜ** *tanabbayt* ‘absent’ + *abst* ‘absència’, **ⵏⵓⵔⵏⵎ** *adrfi* ‘llibert’ ~ **ⵜⵏⵏⵓⵔⵏⵎⵜ** *tadrfit* ‘lliberta’ + *abst* ‘afranquiment’, **ⵏⵓⵔⵏⵎ** *amxxar* ‘lladre’ ~ **ⵜⵏⵏⵓⵔⵏⵎⵜ** *tamxxart* ‘lladre’ + *abst* ‘lladronici’. Aquest procediment és el comú en els següents casos:

- En els **glotònims**, com a **ⵏⵓⵔⵏⵎ** *amaziy* ‘amazic’ ~ **ⵜⵏⵏⵓⵔⵏⵎⵜ** *tamaziyt* ‘amaziga’ + *abst* ‘llengua amaziga’, **ⵏⵓⵔⵏⵎ** *aerab* ‘àrab’ ~ **ⵜⵏⵏⵓⵔⵏⵎⵜ** *taerabt* ‘àrab’ + *abst* ‘llengua àrab’.
- En els noms d’**oficis i professions**: **ⵏⵓⵔⵏⵎ** *abnnay* ‘paleta’ ~ **ⵜⵏⵏⵓⵔⵏⵎⵜ** *tabnnayt* ‘construcció, ofici de paleta’, **ⵏⵓⵔⵏⵎ** *aqddar* ‘terrisaire’, **ⵜⵏⵏⵓⵔⵏⵎⵜ** *taqddart* ‘terrisaire’ + *abst* ‘terriseria, ofici del terrissaire’, **ⵏⵓⵔⵏⵎ** *ahjjam* ‘perruquer’ ~ **ⵜⵏⵏⵓⵔⵏⵎⵜ** *tahjjamt* ‘perruquera’ + *abst* ‘ofici del perruquer’, **ⵏⵓⵔⵏⵎ** *abugaḍu* ‘advocat’ ~ **ⵜⵏⵏⵓⵔⵏⵎⵜ** *tabugaḍut* ‘advocada’ + *abst* ‘advocacia’.
- En el **vocabulari científic i terminològic** de base grega i llatina, com a **ⵏⵓⵔⵏⵎ** *alujik* ‘lògic’ ~ **ⵜⵏⵏⵓⵔⵏⵎⵜ** *talujikt* ‘lògica’ (també en sentit abstracte), **ⵏⵓⵔⵏⵎ** *afisik* ‘física’ ~ **ⵜⵏⵏⵓⵔⵏⵎⵜ** *tafisikt* ‘física’ (també en sentit abstracte), **ⵏⵓⵔⵏⵎ** *abutanik* ‘botànic’ ~ **ⵜⵏⵏⵓⵔⵏⵎⵜ** *tabutanikt* ‘botànica’ (també en sentit abstracte), **ⵏⵓⵔⵏⵎ** *asimantik* ‘semàntic’ ~ **ⵜⵏⵏⵓⵔⵏⵎⵜ** *tasimantikt* ‘semàntica’ (també en sentit abstracte), **ⵏⵓⵔⵏⵎ** *aduktur* ‘doctor’ ~ **ⵜⵏⵏⵓⵔⵏⵎⵜ** *tadukturt* ‘doctora’ i (en sentit abstracte) ‘doctorat’, **ⵏⵓⵔⵏⵎ** *adiktatur* ‘dictador’ ~ **ⵜⵏⵏⵓⵔⵏⵎⵜ** *tadiktaturt* ‘dictador’ i (en sentit abstracte) ‘dictadura’.

(v) Noms **deverbatius abstractes**. En aquest cas no deriven de noms masculins, com a **ⵏⵓⵔⵏⵎ** *dryl* ‘ésser cec’ → **ⵜⵏⵏⵓⵔⵏⵎⵜ** *tidrylt* ‘ceguesa’, **ⵏⵓⵔⵏⵎ** *bur* ‘ésser solter’ → **ⵜⵏⵏⵓⵔⵏⵎⵜ** *taburt* ‘solteria’, **ⵏⵓⵔⵏⵎ** *ibrík* / **ⵏⵓⵔⵏⵎ** *brkin* ‘ésser negre’ → **ⵜⵏⵏⵓⵔⵏⵎⵜ** *tubrkn* / **ⵜⵏⵏⵓⵔⵏⵎⵜ** *tibrkn* ‘negre’.

(c) Els sufixos **-t** -t i, en menor mesura, **-a** -a apareixen en **arabismes**, amb major adaptació en el cas del primer i menor en el cas del segon, com a **ⵏⵓⵔⵏⵎ** *ddunit* ‘món’, **ⵏⵓⵔⵏⵎ** *lḥbqt* ‘mata d’alfàbrega’, **ⵏⵓⵔⵏⵎ** *lqhwa* ‘cafè’, **ⵏⵓⵔⵏⵎ** *lmqla* ‘paella’. La tendència estandarditzant consisteix a preferir les variants de xenismes que mostren un major grau d’integració morfològica a l’amazic —sempre que estiguin testimoniades—.

- (h) Singular $_o_a$ ~ *pl* $_o_u_a$, com a $\circ\Lambda\circ\circ$ *adrar* ‘muntanya’ ~ *pl* $\xi\Lambda\circ\circ$ *idurar* (al costat de l’extern $\xi\Lambda\circ\circ$ *idrarn*) ‘muntanyes’, $\circ\Gamma\circ\Lambda$ *amadl* ‘galta’ ~ *pl* $\xi\Gamma\circ\Lambda$ *imudal* ‘galtes’.
- (i) Singular $_o_a_a$ ~ *pl* $_o_u_a$, com a $\circ\mathfrak{K}\circ\mathfrak{H}\circ$ *azayar* ‘plana’ ~ *pl* $\xi\mathfrak{K}\circ\mathfrak{H}\circ$ *izuyar* (al costat de l’extern $\xi\mathfrak{K}\circ\mathfrak{H}\circ$ *izayarn*) ‘planes’. Aquesta apofonia és rara fora del QBYL.

3.2.2. Plurals externs

Els plurals que no tenen apofonia prenen un sufix *-l -n*, de manera que el tema roman idèntic al del singular. Aquest sufix fonamental pot anar precedit per algun increment, que pot donar lloc a diverses variants:

- (a) **-l -n** en masculí i **-xi -in** en femení, com a $\circ\Gamma\circ\mathfrak{K}\xi\mathfrak{H}$ *amaziy* ‘amazic’ ~ *pl* $\xi\Gamma\circ\mathfrak{K}\xi\mathfrak{H}$ *imaziyn* ‘amazics’, $\mathfrak{t}\circ\Gamma\circ\mathfrak{K}\xi\mathfrak{H}\mathfrak{t}$ *tamaziyt* ‘amaziga’ ~ *pl* $\mathfrak{t}\xi\Gamma\circ\mathfrak{K}\xi\mathfrak{H}\xi$ *timaziyin* ‘amazigues’, $\circ\mathfrak{H}\circ\circ$ *afunas* ‘bou’ ~ *pl* $\xi\mathfrak{H}\circ\circ$ *ifunasn* ‘bous’, $\mathfrak{t}\circ\mathfrak{H}\circ\circ\mathfrak{t}$ *tafunast* ‘vaca’ ~ *pl* $\mathfrak{t}\xi\mathfrak{H}\circ\circ\xi$ *tifunasin* ‘vaques’, $\circ\circ\circ$ *urar* ‘cançó; joc’ ~ *pl* $\circ\circ\circ$ *urarn* ‘cançons; jocs’. Com que és la formació de plural més regular, és també la més que gaudeix de major rendiment lexicològic.
- (b) **-ll -wn** en masculí i **-llxi -win** en femení, com a $\xi\Theta\mathfrak{X}\xi$ *inbgi* ‘convidat’ ~ *pl* $\xi\Theta\mathfrak{X}\xi\mathfrak{ll}$ *inbgiwn* ‘convidats’, $\mathfrak{t}\xi\Theta\mathfrak{X}\xi\mathfrak{t}$ *tinbgit* ‘convidada’ ~ *pl* $\mathfrak{t}\xi\Theta\mathfrak{X}\xi\mathfrak{ll}\xi$ *tinbgiwin* ‘convidades’.
- (c) **-xi -iwn** en masculí i **-xi -iwin** en femení, com a $\circ\mathfrak{ll}\circ$ *awal* ‘paraula’ ~ *pl* $\xi\mathfrak{ll}\circ$ *iwaliwn* ‘paraules’. Aquest esquema és el més freqüent en els noms femenins en \mathfrak{t}_o_a i \mathfrak{t}_o_a i \mathfrak{t}_o_a i \mathfrak{t}_o_a , com $\mathfrak{t}\circ\mathfrak{H}\circ$ *tamyra* ‘noces’ ~ *pl* $\mathfrak{t}\xi\Gamma\circ\mathfrak{H}\circ\xi\mathfrak{ll}\xi$ *timyriwin*, $\mathfrak{t}\xi\Gamma\circ\mathfrak{K}\mathfrak{X}\xi\Lambda$ *timzgida* / $\mathfrak{t}\circ\Gamma\circ\mathfrak{K}\mathfrak{X}\xi\Lambda$ *tamzgida* ‘mesquita’ ~ *pl* $\mathfrak{t}\xi\Gamma\circ\mathfrak{K}\mathfrak{X}\xi\Lambda\xi\mathfrak{ll}\xi$ *timzgidiiwin* ‘mesquites’, $\mathfrak{t}\circ\mathfrak{K}\circ$ *taskala* ‘escala’ ~ *pl* $\mathfrak{t}\xi\mathfrak{K}\circ$ *tiskaliwin* ‘escales’ i $\mathfrak{t}\circ\Theta\circ\xi\Lambda$ *tabrida* ‘pista caravanera’ ~ *pl* $\mathfrak{t}\xi\Theta\circ\xi\Lambda\xi\mathfrak{ll}\xi$ *tibradiiwin* (al costat de $\mathfrak{t}\xi\Theta\circ$ $\Lambda\xi\mathfrak{ll}\xi$ *tibradiiwin*) ‘pistes caravaneres’.
- (d) **-tl -tn** en masculí i **-tlxi -tin** en femení, com a $\circ\Gamma\circ\mathfrak{H}\xi$ *amnyi* ‘baralla’ ~ *pl* $\xi\Gamma\circ\mathfrak{H}\xi\mathfrak{tl}$ *imnyiwn* ‘baralles’, $\circ\mathfrak{X}\circ$ *aggu* ‘fum’ ~ *pl* $\circ\mathfrak{X}\circ\mathfrak{tl}$ *aggutn* ‘fums’, $\circ\Theta\circ$ *abra* ‘trava; falca; botó’ ~ *pl* $\xi\Theta\circ\mathfrak{tl}$ *ibratn* ‘traves; falques; botons’, $\circ\Lambda\xi$ *udi* ‘mantega salada’ ~ *pl* $\circ\Lambda\xi\mathfrak{tl}$ *uditn* ‘mantegues salades’, $\mathfrak{t}\circ\Lambda\xi\mathfrak{t}$ *tudit* ‘mantega fresca’ ~ *pl* $\mathfrak{t}\circ\Lambda\xi\mathfrak{t}\xi$ *tuditin* ‘mantegues fresques’, $\xi\Theta\Theta\xi\mathfrak{ll}\circ$ *ibrillu* ‘papallona’ ~ *pl* $\xi\Theta\Theta\xi\mathfrak{ll}\circ\mathfrak{tl}$ *ibrillutn* (al costat de $\xi\Theta\Theta\xi\mathfrak{ll}\circ$ *ibrilla*) ‘papallones’, $\mathfrak{t}\xi\Theta\Theta\xi\mathfrak{ll}\circ\mathfrak{t}$ *tibrillut* ‘papallona petita’ ~ *pl* $\mathfrak{t}\xi\Theta\Theta\xi\mathfrak{ll}\circ\mathfrak{t}\xi$ *tibrillutin* (al costat de $\mathfrak{t}\xi\Theta\Theta\xi\mathfrak{ll}\circ$ *tibrilla*) ‘papallones petites’, $\circ\mathfrak{K}\circ\mathfrak{H}\circ$ *asgunfu* ‘descans’ ~ *pl* $\xi\mathfrak{K}\circ\mathfrak{H}\circ\mathfrak{tl}$ *isgunfutn* ‘descansos’.
- (e) És normal que en els temes nominals s’elideixi la glide final (**-ll -w** i **-s -y**) en masculí singular i que sensibilitzi en plural i en femení, com a $\circ\Gamma\circ\mathfrak{K}\circ$ *amksa* ‘pastor’ ~ *pl* $\xi\Gamma\circ\mathfrak{K}\circ$ *imksawn* ‘pastors’, $\mathfrak{t}\circ\Gamma\circ\mathfrak{K}\circ$ *tamsawt* ‘pastora’ ~ *pl* $\mathfrak{t}\xi\Gamma\circ\mathfrak{K}\circ$ *timksawin* ‘pastores’, $\circ\mathfrak{ll}\circ$ *anbgi* ‘convidat’ ~ *pl* $\xi\Theta\mathfrak{X}\xi\mathfrak{ll}$ *inbgiwn* ‘convidats’, $\mathfrak{t}\circ\mathfrak{ll}\circ$ *tanbgiwt* ‘convidada’ ~ *pl* $\mathfrak{t}\xi\Theta\mathfrak{X}\xi\mathfrak{ll}\xi$ *tinbgiwin* ‘convidades’, $\circ\mathfrak{H}\circ\Lambda$ *ayrda* ‘rata’ ~ *pl* $\xi\mathfrak{H}\circ\Lambda$ *iyrdayn* ‘rates’, $\mathfrak{t}\circ\mathfrak{H}\circ\Lambda$ *tayrdayt* ‘ratolí’ ~ *pl* $\mathfrak{t}\xi\mathfrak{H}\circ\Lambda$ *tiyrdayin* ‘ratolins’.

3.2.3. Plurals mixtos

Hi ha formacions de plural que combinen l’apofonia (visible per la vocalització de plural $_o_a$) amb el sufix de plural (*-l -n* en masculí i *-xi -in* en femení):

- (a) Apofonia $_o_a$, **tensió** de la segona radical i sufix **-l -n** en masculí i **-xi -in** en femení, com a $\circ\mathfrak{H}\circ\Lambda$ *afud* ‘genoll’ ~ *pl* $\xi\mathfrak{H}\circ\Lambda$ *ifaddn* ‘genoll’, $\circ\mathfrak{H}\circ\circ$ *afus* ‘mà’ ~ *pl* $\xi\mathfrak{H}\circ\circ$ *ifassn* ‘mans’, $\circ\mathfrak{H}\circ$ *ayil* / $\xi\mathfrak{H}\circ$ *iyil* ‘braç’ ~ *pl* $\xi\mathfrak{H}\circ$ *iyalln* ‘braços’, $\circ\mathfrak{K}\circ$ *asif* ‘riu’ ~ *pl* $\xi\mathfrak{K}\circ$ *isaffn* ‘rius’, $\circ\Gamma\circ\Lambda$ *amud* ‘llavor’ ~ *pl* $\xi\Gamma\circ\Lambda$ *imaddn* ‘llavors’ i $\mathfrak{t}\xi\mathfrak{H}\circ$ *tinift* ‘pèsol’ ~ *pl* $\mathfrak{t}\xi\mathfrak{H}\circ$ *tinaffin* (al costat de $\mathfrak{t}\xi\mathfrak{H}\circ$ *tinifin*) ‘pèsols’.
- (b) **-l -an** en masculí i **-tlxi -atin** en femení, com a $\circ\mathfrak{M}\circ$ *aslm* ‘peix’ ~ *pl* $\xi\mathfrak{M}\circ$ *islman* ‘peixos’, $\circ\mathfrak{M}\circ$ *alym* ‘dromedari’ ~ *pl* $\xi\mathfrak{M}\circ$ *ilyman* ‘dromedaris’, $\mathfrak{t}\circ\mathfrak{M}\circ$ *talymt* ‘dromedària’ ~ *pl* $\mathfrak{t}\xi\mathfrak{M}\circ$ *tilymatin* ‘dromedàries’, $\circ\mathfrak{K}\circ$ *azur* ‘arrel; vena’ ~ *pl* $\xi\mathfrak{K}\circ$ *izuran* ‘arrels; venes’, $\circ\mathfrak{K}\circ$ *azru* ‘pedra’ ~ *pl* $\xi\mathfrak{K}\circ$ *izran* ‘pedres’, $\xi\mathfrak{K}\circ$ *izi* ‘mosca’ ~ *pl* $\xi\mathfrak{K}\circ$ *izlan* ‘mosca’, $\xi\mathfrak{M}\circ$ *isli* ‘nuvi’ ~ *pl* $\xi\mathfrak{M}\circ$ *islan*, $\mathfrak{t}\xi\mathfrak{M}\circ$ *tisli* ‘núvia’ ~ *pl* $\mathfrak{t}\xi\mathfrak{M}\circ$ *tislatin* ‘núvia’, $\xi\mathfrak{H}\circ$ *ifri* ‘cova’ ~ *pl* $\xi\mathfrak{H}\circ$ *ifran* ‘coves’, $\xi\mathfrak{K}\circ$ *izli* ‘cançó’ ~ *pl* $\xi\mathfrak{K}\circ$ *izlan*, $\mathfrak{t}\xi\mathfrak{K}\circ$ *tizlit* ‘cançoneta’ ~ *pl* $\mathfrak{t}\xi\mathfrak{K}\circ$ *tizlatin* ‘cançonetes’, $\mathfrak{t}\xi\mathfrak{H}\circ$ *tifrit* ‘cova petita’ ~ *pl* $\mathfrak{t}\xi\mathfrak{H}\circ$ *tifratin* ‘coves’.

- petites', $\xi\theta\zeta$ *itri* 'estel' ~ *pl* $\xi\theta\circ\circ\circ$ *itran* 'estels', $\dagger\xi\theta\zeta\theta$ *titrit* 'estel petit' ~ *pl* $\dagger\xi\theta\circ\circ\circ$ *titratin* 'estels petits', $\dagger\circ\theta\circ\circ\circ$ *tabrat* 'carta' ~ *pl* $\dagger\xi\theta\circ\circ\circ$ *tibratin* 'cartes', $\circ\theta\circ\circ$ *urti* 'horta' ~ *pl* $\circ\theta\circ\circ$ *urtan* 'hortes', $\dagger\circ\theta\circ\circ$ *turtit* 'hort' ~ *pl* $\dagger\circ\theta\circ\circ$ *turtatin* 'horts'.
- (c) $\circ\circ$ *-awn* en masculí i $\circ\circ$ *-awin* en femení, com a $\xi\psi\mathfrak{H}$ *iyf* 'cap' ~ *pl* $\xi\psi\mathfrak{H}\circ\circ$ *iyfawn* 'caps', $\circ\mathfrak{N}$ *ul* 'cor' ~ *pl* $\circ\mathfrak{N}\circ\circ$ *ulawn* 'cors', $\circ\mathfrak{L}$ *udm* 'cara' ~ *pl* $\circ\mathfrak{L}\circ\circ$ *udmawn* 'cares', $\xi\theta\mathfrak{C}$ *ism* 'nom' ~ *pl* $\xi\theta\mathfrak{C}\circ\circ$ *ismawn* 'noms', $\xi\mathfrak{M}$ *izm* 'lleó' ~ *pl* $\xi\mathfrak{M}\circ\circ$ *izmawn* 'lleons', $\xi\mathfrak{M}$ *ilm* 'pell' ~ *pl* $\xi\mathfrak{M}\circ\circ$ *ilmawn* 'pells', $\xi\mathfrak{C}$ *imi* 'boca' ~ *pl* $\xi\mathfrak{C}\circ\circ$ *imawn* 'boques', $\xi\mathfrak{H}$ *ifr* 'fulla' ~ *pl* $\xi\mathfrak{H}\circ\circ$ *ifrawn* 'fulles', $\dagger\xi\mathfrak{H}\circ\circ$ *tifrt* 'ala' ~ *pl* $\dagger\xi\mathfrak{H}\circ\circ$ *tifrawn* 'ales'.
- (d) Apofonia $_ \circ _ (a)$, i sufix $\circ\circ$ *-n* en masculí i $\circ\circ$ *-in* en femení, com a $\xi\mathfrak{M}\xi\mathfrak{R}$ *izikr* 'corda' ~ *pl* $\xi\mathfrak{M}\xi\mathfrak{R}\circ\circ$ *izakarn* 'cordes', $\xi\mathfrak{C}\xi\mathfrak{R}$ *imikr* 'lladre' ~ *pl* $\xi\mathfrak{C}\xi\mathfrak{R}\circ\circ$ *imakrn* / $\mathfrak{C}\mathfrak{L}\mathfrak{H}$ $\xi\mathfrak{C}\xi\mathfrak{R}\circ\circ$ *imakarn* 'lladres', $\xi\mathfrak{R}\xi\mathfrak{R}$ *ikikr* 'cigró' ~ *pl* $\xi\mathfrak{R}\xi\mathfrak{R}\circ\circ$ *ikakrn* 'cigrons', $\xi\mathfrak{M}\mathfrak{C}$ *izmr* / $\xi\mathfrak{M}\xi\mathfrak{C}\mathfrak{C}$ *izimmr* / $\xi\mathfrak{M}\xi\mathfrak{C}$ *izimr* 'marrà' ~ *pl* $\xi\mathfrak{M}\xi\mathfrak{C}\circ\circ$ *izmarn* / $\xi\mathfrak{M}\xi\mathfrak{C}\circ\circ$ *izamarn* / $\xi\mathfrak{M}\xi\mathfrak{C}\mathfrak{C}\circ\circ$ *izammarn* 'marrans', $\xi\mathfrak{R}\circ\circ$ *ikrri* 'marrà' ~ *pl* $\xi\mathfrak{R}\circ\circ$ *akrarn* 'marrans', $\xi\mathfrak{X}\xi\mathfrak{L}$ *igidr* 'àguila' ~ *pl* $\xi\mathfrak{X}\xi\mathfrak{L}\circ\circ$ *igadrn* (al costat de $\xi\mathfrak{X}\xi\mathfrak{L}\circ\circ$ *igidrn* / $\xi\mathfrak{X}\xi\mathfrak{L}\circ\circ$ *igudar* / $\xi\mathfrak{X}\xi\mathfrak{L}\circ\circ$ *igidar*) 'àguiles'.
- (e) Miscel·lània: $\circ\theta\circ\circ$ *abrid* 'cami' ~ *pl* $\xi\theta\circ\circ$ *ibrdan* (al costat de $\xi\theta\circ\circ$ *ibrdn*) 'camins', $\mathfrak{C}\mathfrak{L}\mathfrak{H}$ $\circ\mathfrak{H}\circ\circ$ *afrox* 'noi' ~ *pl* $\xi\mathfrak{H}\circ\circ$ *ifrxan* 'nois', $\mathfrak{C}\mathfrak{L}\mathfrak{H}$ $\dagger\circ\mathfrak{H}\circ\circ$ *tafruxt* 'noia' ~ *pl* $\dagger\xi\mathfrak{H}\circ\circ$ *tifrxin* 'noies', $\circ\theta\theta$ *ass* 'dia' ~ *pl* $\circ\theta\theta\circ\circ$ *ussan* 'dies', $\circ\mathfrak{G}\mathfrak{C}$ *uccn* 'xacal' ~ *pl* $\circ\mathfrak{G}\mathfrak{C}\circ\circ$ *uccann* 'xacals', $\dagger\circ\mathfrak{G}\mathfrak{C}\mathfrak{L}$ *tuccnt* 'xacal femella' ~ *pl* $\dagger\circ\mathfrak{G}\mathfrak{C}\mathfrak{L}\circ\circ$ *tuccanin* 'xacals femelles', $\mathfrak{C}\mathfrak{L}\mathfrak{H}$ $\circ\mathfrak{X}\theta$ *axs* / $\circ\mathfrak{X}\theta$ *uxs* 'dent' ~ *pl* $\circ\mathfrak{X}\theta\circ\circ$ *uxsan* 'dents', $\mathfrak{C}\mathfrak{L}\mathfrak{H}$ $\dagger\circ\mathfrak{X}\theta$ *taxst* / $\dagger\circ\mathfrak{X}\theta$ *tuxst* 'denteta' ~ *pl* $\dagger\circ\mathfrak{X}\theta\circ\circ$ *tuxsin* 'dentetes'.

3.2.4. Plurals especials

- (a) El morfema $\xi\mathfrak{L}$ *id* s'utilitza amb noms que no tenen flexió de plural:
- els arabismes no integrats morfològicament, com $\mathfrak{M}\mathfrak{Z}\circ\circ$ *lqayd* 'alcalde' ~ *pl* $\xi\mathfrak{L}$ $\mathfrak{M}\mathfrak{Z}\circ\circ$ *id* *lqayd* 'alcaldes';
 - noms derivats amb el prefix possessiu (§ 3.4.1.2.c) o de propietat (§ 3.4.1.2.d): $\theta\circ\circ$ *butagant* 'senyalar' ~ *pl* $\xi\mathfrak{L}$ $\theta\circ\circ$ *id* *butagant* 'senyalar', $\theta\circ\theta$ *bab n uxam* 'amfitrió' ~ *pl* $\xi\mathfrak{L}$ $\theta\circ\theta$ *id* *bab n uxam* 'amfitrions';
 - noms sense prefix d'estat, com $\theta\mathfrak{E}\mathfrak{E}\circ$ *bttu* 'separació' ~ *pl* $\xi\mathfrak{L}$ $\theta\mathfrak{E}\mathfrak{E}\circ$ *id* *bttu* 'separacions';
 - noms que designen un realitat concebuda com a única, com $\xi\mathfrak{L}$ $\theta\circ\circ$ *Id Barsaluna* 'les Barcelones'.
- (b) S'utilitzen plurals supletius en alguns noms en què l'arrel amb què es forma el tema del plural és diferent de la del tema de singular, com a $\dagger\xi\mathfrak{E}\theta$ *tidt* 'ull' ~ *pl* $\circ\mathfrak{M}\mathfrak{L}$ *alln* 'ulls', $\dagger\xi\mathfrak{M}\xi$ *tili* 'ovella' ~ *pl* $\dagger\circ\theta\theta$ *tattn* / $\circ\mathfrak{M}\mathfrak{L}$ *ulli* 'ovelles', $\circ\theta\theta$ *arba* 'nen, noi' ~ *pl* $\xi\mathfrak{G}\xi\mathfrak{O}\circ\circ$ *icirran* 'nens, nois' (al costat de $\xi\theta\theta$ *irbatn* / $\xi\theta\theta$ *irban*), $\mathfrak{C}\circ\mathfrak{C}\mathfrak{C}$ *mæmmi* / $\mathfrak{C}\mathfrak{L}\mathfrak{H}$ $\xi\mathfrak{L}\xi$ *iwi* / $\mathfrak{M}\mathfrak{Z}\mathfrak{Y}\mathfrak{M}$ $\xi\xi$ *yiw* 'fill' ~ *pl* $\circ\circ\circ$ *arraw* / $\dagger\circ\circ$ *tarwa* 'fills', $\xi\mathfrak{M}\mathfrak{L}$ *illi* 'filla' ~ *pl* $\xi\theta\theta$ *isti* 'filles', $\dagger\circ\mathfrak{C}\mathfrak{E}\mathfrak{E}\mathfrak{E}\theta$ *tamttudt* / $\dagger\circ\mathfrak{C}\mathfrak{E}\mathfrak{E}\mathfrak{E}\theta$ *tamttut* 'dona' ~ *pl* $\dagger\xi\theta\theta$ *tisdnan* / $\mathfrak{M}\mathfrak{Z}\mathfrak{Y}\mathfrak{S}$ $\dagger\circ\theta$ *taytcin* / $\mathfrak{M}\mathfrak{Z}\mathfrak{Y}\mathfrak{S}$ $\dagger\xi\mathfrak{H}\xi$ *tiyyalin* / $\mathfrak{M}\mathfrak{Z}\mathfrak{Y}\mathfrak{M}$ $\dagger\xi\mathfrak{L}\theta$ *tiwtmin* / $\mathfrak{Q}\mathfrak{B}\mathfrak{Y}\mathfrak{L}$ $\dagger\xi\mathfrak{M}\mathfrak{L}$ *tilawin* 'dones', $\dagger\circ\mathfrak{X}\mathfrak{C}\circ\circ$ *tagmart* 'euga' ~ *pl* $\dagger\xi\mathfrak{H}\circ\circ$ *tiyallin* (al costat de $\dagger\xi\mathfrak{X}\mathfrak{C}\circ\circ$ *tigmarin*) 'euges'.
- (c) Plurals irregulars (fonològicament o morfològicament), com $\circ\mathfrak{E}\mathfrak{X}\mathfrak{X}\circ\circ$ *adggal* 'sogre' ~ *pl* $\xi\mathfrak{E}\mathfrak{M}\circ\circ$ *idulan* 'sogres', $\dagger\circ\mathfrak{E}\mathfrak{X}\mathfrak{X}\circ\circ$ *tadggalt* 'sogra' ~ *pl* $\dagger\xi\mathfrak{E}\mathfrak{M}\circ\circ$ *tidulin* 'sogres', $\circ\mathfrak{L}\xi$ *aydi* 'gos' ~ *pl* $\xi\xi\mathfrak{E}\circ\circ$ *iydan* 'gossos', $\circ\mathfrak{X}\mathfrak{L}\xi$ *agdi* 'gos' ~ *pl* $\xi\xi\mathfrak{E}\circ\circ$ *igdan* 'gossos', $\dagger\circ\mathfrak{H}\circ\circ$ *tayadt* ~ *pl* $\dagger\xi\mathfrak{H}\circ\circ$ *tiydt* / $\dagger\xi\mathfrak{H}\circ\circ$ *tiyadt* 'cabres', $\dagger\circ\mathfrak{L}\circ\circ$ *taddart* 'casa' ~ *pl* $\dagger\circ\mathfrak{L}\circ\circ$ *tudrin* (al costat de $\dagger\circ\mathfrak{L}\circ\circ$ *taddarin*) 'cases'.

3.2.5. Pluralia tantum

Hi ha noms que només s'utilitzen en plural, com $\circ\mathfrak{C}\circ\circ$ *aman* 'aigua', $\xi\mathfrak{L}\circ\circ$ *idamn* 'sang', $\xi\mathfrak{C}\circ\circ$ *iman* 'ànima', $\mathfrak{C}\xi\mathfrak{L}\mathfrak{L}$ *middn* / $\mathfrak{C}\mathfrak{L}\mathfrak{L}$ *mddn* 'gent', $\mathfrak{Z}\mathfrak{N}\mathfrak{T}$ $\xi\mathfrak{L}\mathfrak{L}\circ\circ$ *iwdan* 'gent', $\dagger\xi\mathfrak{O}\circ\circ$ *tirra* 'escriptura', $\xi\mathfrak{M}\circ\circ$ *ilamn* 'segó', $\dagger\xi\mathfrak{C}\mathfrak{M}\mathfrak{M}\mathfrak{L}$ *timlallay* 'girangosa; mareig; vertigen', $\circ\mathfrak{M}\mathfrak{C}\circ\circ$ *ulman* 'trama', $\dagger\xi\mathfrak{R}\xi\mathfrak{R}\circ\circ$ *tikikađ* 'pessigolles', $\dagger\xi\mathfrak{H}\xi\mathfrak{M}\mathfrak{M}$ *tifzğa* 'xiclet', $\xi\mathfrak{H}\circ\circ$ *iyuran* 'alba', $\xi\mathfrak{C}\theta\circ\circ$ *imswan* 'bigoti', $\xi\mathfrak{H}\circ\circ$ *ifrasn* 'brossa', $\dagger\xi\mathfrak{L}\circ\circ$ *tihugrđa* 'a collibè', $\xi\mathfrak{C}\mathfrak{L}\xi\mathfrak{L}\mathfrak{M}$ *imdiwiln* 'conversa', $\dagger\xi\mathfrak{H}\circ\circ$ *tiyrdin* 'darrere', $\xi\mathfrak{O}\mathfrak{M}\circ\circ$ *irzan* 'despeses', $\xi\mathfrak{G}\xi\mathfrak{L}\circ\circ$ *icihann* 'despit', $\dagger\xi\theta\theta\circ\circ$

tissas ‘dignitat’, ተደረገህ *tineacin* ‘diners’, ተደርጋ *timgga* ‘encanteri’, ተግግርህ *tusmin* ‘gelosia’, ተደርግህ *timurḍusin* ‘maldat’, ደዘንህ *ilufsan* ‘escopinada’, ወረቀህ *lwacun* ‘família’, ግዛዝ *azyiwn* ‘galteres’, ደገገህ *izzan* / ደገገህ *ixxan* ‘merda’, ደዘንህ *inyan* ‘obligació’, ደገገህ *ijujan* ‘perfum’, ተደርግህ *timrzuḡa* ‘xicoira’.

3.3. Estat

L’amazic oposa un estat d’annexió (que és el marcat) a un de lliure (que és el no marcat). Aquesta oposició, marcada morfològicament, permet unes distincions sintàctiques que tractem a § 3.3.2. Els prefixos d’estat provenen molt probablement de l’aglutinació d’un element d’origen pronominal que ve, en darrera instància, del pronom de suport de determinació (§ 4.3), per bé que ignorem els detalls de la manera com es va desenvolupar aquest procés d’aglutinació.

3.3.1. Temes nominals

Si traiem el prefix d’estat, el que ens resta és el tema nominal seguit eventualment de sufixos de gènere (femení) i de nombre (plural). En amazic, els temes nominals poden començar per consonant o per cadascuna de les tres vocals. Segons cadascun d’aquests tipus de temes, el prefix d’estat adopta una morfologia diferent, tal com veurem a continuació.

3.3.1.1. Temes en C- regulars

Els temes nominals començats per consonant segueixen la següent flexió d’estat, que exemplifiquem amb el nom ግዛዝ *amaziy* ‘amazic’:

	masculí singular	masculí plural	femení singular	femení plural
estat lliure (<i>el</i>)	ግ- <i>a-</i> ግዛዝ <i>amaziy</i>	ደ-__ <i>i-</i> ደዘንህ <i>imaziyn</i>	ተ- <i>ta-</i> ተግግርህ <i>tamaziyt</i>	ተደ- <i>ti-</i> ተደርግህ <i>timaziyin</i>
estat d’annexió (<i>ea</i>)	ግ- <i>u-</i> ግዛዝ <i>umaziḡ</i>	ደ-__ <i>i-</i> ደዘንህ <i>imaziyn</i>	ተ- <i>t-</i> ተግግርህ <i>tmaziyt</i>	ተ- <i>t-</i> ተደርግህ <i>tmaziyin</i>

Aquesta és, de llarg, la flexió que gaudeix de major productivitat lexicològica, fins al punt que pot ésser considerada com la més “regular”.

3.3.1.2. Temes en C- metafònics

És molt freqüent que, en temes nominals que contenen una *-i-*, la ግ- *a-* del prefix d’estat (tant del masculí com del femení) esdevingui ደ- *i-* en virtut d’una metafoia regressiva, que és una assimilació dilatòria en què una vocal no contigua del tema influeix en la vocal del prefix d’estat, en aquest cas tancant-la. Aquest tipus de metafoia és constatable en els següents tipus de noms:

- Noms primaris, com ደገገህ *igidi* / ደገገህ *igidu* ‘sorra’, ደገገህ *igidr* ‘àguila’, ደገገህ *ikrri* ‘marrà’, ደገገህ *iyirdm* ‘escorpi’, ደገገህ *irzzi* ‘vespa’, ደገገህ *ifri* ‘cova’, ተደርግህ *tifrit* ‘cova petita’, ደገገህ *izli* ‘cançó’, ተደርግህ *tizlit* ‘cançoneta’, ደገገህ *ifnzi* ‘peülla’, ደገገህ *ifiy* ‘serp’, ተደርግህ *tifiyra* ‘escurçó’, ተደርግህ *tigmmi* ‘casa’, ደርግህ *imndi* ‘cereals’, ደርግህ *ikikr* ‘cigró’, ደገገህ *ibits* ‘bleda’, ደገገህ *ibiqs* ‘lledoners’, ደገገህ *ififl* ‘pebrots’, ደገገህ *iglgiz* ‘escarabat’.
- Noms d’acció (tant abstracta com concreta), noms d’estat i noms de qualitat (§ 3.4.1.1.a), com ደገገህ *iggi* ‘acte, fet’, ደገገህ *igid* ‘ofec’, ተደርግህ *tifysi* ‘clivellament’, ደገገህ *ifysi* ‘clivella’, ደገገህ *irifi* ‘molta set’, ደገገህ *igllin* ‘pobre’, ተደርግህ *tigllint* ‘pobra’.
- Noms d’agent i de pacient (§ 3.4.1.1.b), com ደገገህ *inifif* ‘embut’, ደገገህ *imikl* ‘vianant’, ደገገህ *inbḡi* ‘jutge’, ተደገገህ *tinbḡit* ‘jutge’ (femení), ደገገህ *imhrri* ‘diligent’, ተደገገህ *timhrrit* ‘diligent’ (femení), ደገገህ *imikr* ‘lladre’, ደገገህ *iniyi* ‘víctima’, ደገገህ *imrni* ‘vençut’. Els noms d’agent i de pacient metafònics no segueixen cap altre tipus de flexió.
- Noms d’instrument i de lloc (§ 3.4.1.1.c), com ደገገህ *iskni* ‘cistella’ i ተደገገህ *tisknit* ‘cistelleta’. Els noms d’instrument i de lloc metafònics no segueixen cap altra mena de flexió.

En estat lliure, els noms amb metafoia es poden confondre amb els noms amb tema en *i-* (§ 3.3.1.5). En canvi, en estat d’annexió es fa evident la distinció, perquè en els temes en *i-* la vocal és constant i en els temes en C- metafònics no. Exemple: ደርግህ *imgni* ‘sastre’ ~ ተደርግህ *timgnit* ‘sastressa’:

	masculí singular	masculí plural	femení singular	femení plural
estat lliure (<i>el</i>)	ደ- <i>i-</i> ደርግህ <i>imgni</i>	ደ-__ <i>i-</i> ደርግህ <i>imgnan</i>	ተደ- <i>ti-</i> ተደርግህ <i>timgnit</i>	ተደ- <i>ti-</i> ተደርግህ <i>timgnatin</i>

estat d'annexió (<i>ea</i>)	ξ- <i>i</i> - ξCΧΙξ <i>imgni</i>	ξ-__ <i>i</i> - ξCΧΙ.ι <i>imgnan</i>	†- <i>t</i> - †CΧΙξ† <i>tmgnit</i>	†- <i>t</i> - †CΧΙ.†ξ† <i>tmgnatin</i>
----------------------------------	-------------------------------------	---	---------------------------------------	---

Molts noms presenten la variant metafònica i l'etimològica —que tant podria deure's a una conservació antiga com a una refecció analògica posterior—, com a ◦◦Wξ *asli* / ξ◦Wξ *isli* 'nuvi', †◦◦Wξ† *taslit* / †ξ◦Wξ† *tislit* 'núvia', ◦CκWξ *amkli* / ξCκWξ *imkli* 'dinar', ◦CΙ◦ξ *amnsi* / ξCΙ◦ξ *imnsi* 'sopar', ◦CΙΥξ *amnyi* / ξCΙΥξ *imnyi* 'lluïta', ◦WΛξ *aldi* / ξWΛξ *ildi* 'fona', ◦IξWξ *anili* (◦-) / ◦WΛξ *anli* / ξWΛξ *inli* 'mill', ◦H◦Rξ *afarki* / ξH◦Rξ *ifarki* 'escorça', ◦XIAξ *agjdi* / ξXIAξ *igjdi* 'tronc', ◦HΥ◦ξ *afysi* / ξHΥ◦ξ *ifysi* 'esquerda', ◦RΕξH *akdif* / ξRΕξH *ikdif* 'catifa', / ◦ΘξΘ◦ξ *abibbi* / ξΘξΘ◦ξ *ibibbi* 'càrrega a l'esquena, assumpció', ◦ΘΛΛξ *abddi* / ξΘΛΛξ *ibddi* 'aturada', ◦H◦†ξ *afsti* / ξH◦†ξ *ifsti* 'mutisme', †◦CκXξΛ◦ *tamzgida* / †ξCκXξΛ◦ *timzgida* 'mesquita' i els llatinismes antics ◦HξW◦ *afilu* / RIF HξW◦ *filu* / ξHξW◦ *ifilu* / ξHξWξ *ifili* 'fil', †◦Hξ◦◦† *tafirst* / †ξHξ◦◦† *tifirst* 'pera, perera' i †◦Rξ◦◦ *takira* / †ξRξ◦◦ *tikira* 'cera'. L'antiguitat del fenomen de la metafonia està assegurada pel fet que molts noms mantenen la metafonia fins i tot si la vocal anterior que la va ocasionar va acabar sincopant-se —és el cas de totes les breus en AS—, com en el llatinisme antic *agēr* 'camp' > paleoamazic **agīr* > **igīr* > *igər* > AE ξX◦ *igr* 'ídem', que pren la flexió dels temes en *-i*.

3.3.1.3. Temes en CV- en zenata

En el grup dialectal ZNT, una nombrosa llista amb certes variants però en general força coincident de noms de tema en CV- prescindeix de la vocal del prefix d'estat lliure tant en masculí com en femení, com a ◦H◦◦ *afus* / ZNT H◦◦ *fus* (◦-) 'mà, braç', ◦E◦E *aḏaḏ* / ZNT E◦E *ḏaḏ* (◦-) 'dit', ◦E◦◦ *aḏar* / ZNT E◦◦ *ḏar* (◦-) 'peu, cama', ◦H◦Λ *afud* / ZNT H◦Λ *fud* (◦-) 'genoll', ◦C◦W◦ *amalu* / ZNT C◦W◦ *malu* (◦-) 'ombra, obac', ◦WξC *alim* (U-) / ZNT WξC *lum* (◦-) 'palla', ◦HξW◦ *afilu* / RIF HξW◦ *filu* (◦-) 'fil', ◦Υ◦IξC *ayanim* / ZNT Υ◦IξC *yanim* (◦-) 'canya', †◦Υ◦IξC† *ayanimt* (†Υ-) / ZNT †Υ◦IξC† *tyanimt* 'flauta', †◦C◦ *tama* (†◦-) / ZNT *tma* †C◦ 'costat', †◦◦◦ *tasa* (†◦-) / ZNT †◦◦◦ *tsa* 'fetge', ◦>◦ξE *ayaziḏ* / ZNT >◦ξE *yaziḏ* (◦-) 'gall', †◦>◦ξE† *ayaziḏt* (†>-) / ZNT †>◦ξE† *tyaziḏt* 'gallina', RIF-FIG †C◦C◦C◦ *tcamma* 'pilota', etc. Fins i tot si és incerta l'antiguitat d'aquest tret, el fet que sigui comú a tots els dialectes i parlars ZNT fa necessari que sigui elevat a l'estàndard, per la qual cosa reportem al diccionari tant la variant no ZNT (i, per tant, amb la vocal del prefix d'estat lliure) com la ZNT en els noms en què això passa. En qualsevol cas, no és pas un tret que generi dificultats de mútua intel·ligibilitat interdialectal. Exemple del quadre: ◦E◦◦ *aḏar* / ZNT E◦◦ *ḏar* 'peu; cama' (en femení té el valor diminutiu de 'peuet; cameta'):

	masculí singular	masculí plural	femení singular	femení plural
estat lliure (<i>el</i>)	∅ E◦◦ <i>ḏar</i>	ξ-__ <i>i</i> - ξE◦◦.ι <i>iḏarn</i>	†- <i>t</i> - †E◦◦† <i>tḏart</i>	†ξ- <i>ti</i> - †ξE◦◦.ξ† <i>tḏarin</i>
estat d'annexió (<i>ea</i>)	◦- <i>u</i> - ◦E◦◦ <i>uḏar</i>	ξ-__ <i>i</i> - ξE◦◦.ι <i>iḏarn</i>	†- <i>t</i> - †E◦◦† <i>tḏart</i>	†- <i>t</i> - †E◦◦.ξ† <i>tḏarin</i>

3.3.1.4. Temes en *a-*

Els temes en *a-* mantenen la vocal del prefix d'estat en totes les formes de la flexió, amb independència del gènere i del nombre. Aquesta constància de la vocal és deguda al fet que forma part, sincrònicament, del tema nominal, mentre que, diacrònicament, es pot explicar —si més no en molts casos— com a compensació a la pèrdua de la primera radical etimològica, com a †◦X◦.† *tagant* 'bosc', que en ZNG de Mauritània és *taḡant*, és a dir amb una oclusiva glotal sorda, que, en AS s'hauria elidit i hauria deixat com a empremta compensatòria aquesta *a-* constant. Per aquesta raó, en els temes en vocal constant no hi ha oposició morfològica d'estat en femení. Fornim el paradigma dels noms que segueixen aquesta flexió mitjançant els exemples de †◦X◦.† *tagant* 'bosc' ~ *aug* ◦X◦.† *agan* 'selva':

	masculí singular	masculí plural	femení singular	femení plural
estat lliure (<i>el</i>)	◦- <i>a</i> - ◦X◦.† <i>agan</i>	◦-__ <i>a</i> - ◦X◦.† <i>agann</i>	†◦- <i>ta</i> - †◦X◦.†† <i>tagant</i>	†◦- <i>ta</i> - †◦X◦.†.ξ† <i>taganin</i>
estat d'annexió (<i>ea</i>)	U◦- <i>wa</i> - U◦X◦.† <i>wagan</i>	U◦-__ <i>wa</i> - U◦X◦.† <i>wagann</i>	†◦- <i>ta</i> - †◦X◦.†.ξ† <i>tagant</i>	†◦- <i>ta</i> - †◦X◦.†.ξ† <i>taganin</i>

significatiu—, l'antic article definit àrab aglutinat al nom s'ha fossilitzat com a primer radical del lexema; quan això passa, la *l* és analitzada com a part de l'arrel, és a dir com a consonant radical, com a *l* *alkas* (l-*alkas*) 'got' ~ *pl* *alkasn*, diminutiu *talkast* (+*l*-) 'gotet' ~ *pl* *talkasin* *lks*, en què podem observar la tendència general a adaptar-se a la flexió dels temes en *a*- constant.

3.3.1.9. Noms sense prefix d'estat

Els noms que no tenen cap mena de prefix desconeixen l'oposició d'estat. Comprenen:

- Els arcaïsmes i noms sense vocal d'estat, com *laz* 'gana', *fad* 'set', *ksksu* 'cuscús', *bttu* 'separació', *mly* 'dit índex', *hzzud* 'nuesa', *mnsiw* 'tranuïta', *mawi* 'aigua potable' i *baḍaḍ* 'amor'.
- Els noms de parentiu bàsics, com *baba* / *ibba* / *bba* '(mon) pare', *imma* / *immi* / *mma* '(ma) mare', *g^wma* '(mon) germà', *aytma* '(mos) germans', *ultma* '(ma) germana', *istma* '(mes) germanes', *m^mmi* i *iwi* '(mon) fill', *illi* '(ma) filla', *isti* '(mes) filles', *hⁿna* 'àvia', *dadda* 'germà o cosí gran; oncle patern; avi', *emmi* 'oncle patern', *emti* / *etti* 'tieta paterna', *xali* 'oncle matern', *xalti* 'tieta materna', *u g^w* ~ *ayt* / *at* 'originari d'un nivell de segmentació tribal' i *ult* ~ *ist* / *QBYL* *sut* / *RIF* *suyt* / *FIG* *siwt* 'originària d'un nivell de segmentació tribal'.
- Els noms dels mesos: *innayr* 'gener', *furar* i *brayr* 'febrer', *mars* 'març', *ibrir* 'abril', *mayyu* 'maig', *yunyu* 'juny', *yulyuz* 'juliol', *yuct* 'agost', *cutanbir* 'setembre', *ktubr* 'octubre', *nuwanbir* 'novembre' i *dujanbir* 'desembre'.
- els noms de nombre, com *krad* 'tres (masculí)', *kradt* 'tres (femení)', *mraw* 'deu (masculí)' i *mrawt* 'deu (femení)'.
- La major part de noms propis, com *Bassu* 'Bassu', *Faṭim* 'Fàtim', *Mrrakc* 'Marràqueix', *Bgayt* 'Bugia'.
- Miscel·lània, com *mass* 'senyor', *massa* 'senyora', *sidi* 'senyor', *lalla* 'senyora', etc.

3.3.2. Sintaxi de l'estat d'annexió

L'estat d'annexió, com a estat marcat, apareix amb les quatre funcions sintàctiques que veurem en aquesta secció. En la resta de casos trobem l'estat lliure.

3.3.2.1. Subjecte lèxic postposat al verb

L'ordre oracional no marcat en amazic és (TEMA,) - VERB - SUBJECTE (LÈXIC) - COMPLEMENT DIRECTE - ALTRES COMPLEMENTS (§ 7.1.2). En aquesta construcció, el subjecte apareix en estat d'annexió, per oposició al complement directe, que apareix en estat lliure, com a:

ξ	θ	θ	ξ	:	□	χ	χ	:	○	.	θ	○	ξ	Λ	ibbi umggur abrid
3sg	m	acomp	n	ea	n	el	cd								
v	subj														

'el vianant ha fet dreuera' (*lit* ha tallat el camí)

Amb rigor, el subjecte pròpiament dit és l'índex de 3a persona del singular masculí del verb, mentre que el nom que trobem en estat d'annexió és una expansió lèxica del subjecte gramatical. Tot i això, en aquesta descripció succinta de la sintaxi amaziga, mantenim l'anàlisi de subjecte a l'expansió lèxica del subjecte.

En canvi, quan, per raons pragmàtiques (com pot ser una tematització o una focalització), el subjecte s'avança al verb i, per tant, l'ordre és SVO, aleshores adopta l'estat lliure, com a:

.	□	χ	χ	:	○	ξ	θ	θ	ξ	.	θ	○	ξ	Λ	amggur ibbi abrid
n	el	3sg	acomp	n	el										
subj	v	cd													

'el vianant ha fet dreuera' ('i no una altra persona' o 'si em preguntes pel vianant...')

3.3.2.2. Nom dependent d'una preposició en un sintagma preposicional

Després de preposició (§ 6.2), a excepció de \circ ar / \circ M al ‘fins a’ i Θ M. bla ‘sense’, el nom es troba en estat d’annexió:

- \circ ξ M ξ \circ Θ \circ ξ Λ ur illi ubuy n ubrid
neg 3sgmacomp neg n ea prep n ea
v subj ← cn

‘no hi ha drecera’ (*lit* no hi ha tall del camí)

Les conjuncions homònimes Θ s ‘cap a’ (adlativa) i Θ s ‘amb’ (instrumental), tenen un règim diferenciat: l’adlativa regeix estat lliure (però no en tots els dialectes) i la instrumental estat d’annexió:

- \dagger \mathbb{G} Θ \circ \mathbb{H} \circ Θ tc s ufus
imperaor prep n ea
v cci

‘menja amb la mà’

- ξ Λ Λ \circ Θ \circ ξ \mathbb{H} idda s asif
3sgmacomp prep n el
v ccl (direcció)
- ‘ha anat al riu’

3.3.2.3. Nom dependent d’un nom de nombre

Després d’un nom de nombre (§ 3.5.1), el nom va en estat d’annexió tant si el precedeix la preposició de genitiu (amb un valor partitiu) com si no:

- \circ \circ \dagger \dagger \mathbb{E} \mathbb{E} \circ \mathbb{E} \dagger yat tm̄ttud̄t / \circ \circ \dagger \dagger \mathbb{E} \mathbb{E} \circ \mathbb{E} \dagger yat n tm̄ttud̄t ‘una dona’
num n ea num prep n ea

3.3.2.4. Nom derivat de filiació i possessió

Els morfemes (en realitat antics lexemes morfologitzats) de derivació de noms de filiació (masculí singular \circ u, masculí plural \circ \dagger ayt / \circ \dagger at, femení singular \circ M \dagger ult, femení plural ξ Θ \dagger ist: § 3.4.1.2.b) i de possessió (masculí singular Θ \circ bu, masculí plural ξ Λ Θ \circ id bu, femení singular \mathbb{C} \mathbb{C} mm, femení plural ξ Λ \mathbb{C} \mathbb{C} id mm: § 3.4.1.2.c), així com també el morfema de plural de noms que no tenen flexió de plural (ξ Λ id: § 3.2.4.a), regeixen sempre estat d’annexió, com a \circ \dagger \circ \mathbb{X} \mathbb{C} ayt uxam ‘la família’ (*lit* ‘els fills de la tenda’), Θ \circ \dagger \mathbb{L} \circ \dagger bu \dagger hanut ‘botiguer’ (*lit* ‘el de la botiga’), \mathbb{C} \mathbb{C} \circ Λ ξ Θ mm udis ‘embarassada’ (*lit* ‘la de la panxa’).

3.4. Derivació i composició nominal

3.4.1. Derivació nominal

Entre els noms derivats, en podem trobar de denominatius, és a dir derivats de noms, i de deverbatius, és a dir derivats de verbs.

3.4.1.1. Noms deverbatius

Encara que escauria tractar la derivació deverbativa després d’haver vist la morfosintaxi verbal (§ 5), preferim incloure els noms deverbatius i els denominatius en una mateixa secció. La derivació deverbativa és l’única que es genera mitjançant veritables afixos, a diferència de la denominativa, en què els morfemes de derivació tenen una relació més laxa amb el lexema i no arriben a aglutinar-s’hi fins al punt de formar part del tema nominal, amb l’única excepció notable del sufix de nom d’origen i, ocasionalment, del possessiu. Les combinacions de formes derivades o sobrederivacions poden donar lloc a noms d’agent de factitius, noms d’acció de recíprocs de factitius i moltes altres formes possibles. Hi ha tres tipus lexicològics de derivats deverbatius, que poden tenir, però, duplicacions o triplicacions d’usos, com veurem a continuació:

- (a) **Nom verbal:** Aquest nom deverbatiu es caracteritza per l’absència de prefix derivatiu, de manera que és la pertinença a una arrel verbal —de vegades acompanyada d’algun esquema específic— el que determinarà que es tracti d’un nom deverbatiu i no d’un nom primari. El nom verbal és en amazic un nom important, que sovint ocorre en contextos en què en s’empra un infinitiu, inexistent en amazic. El triple valor que pot tenir aquest derivat (d’acció, d’estat o de qualitat) és degut a la tipologia del verb (d’acció, d’estat o de qualitat). En canvi, els noms deverbatius de verbs derivats (factitius, passius, recíprocs i reflexius) rarament tenen més valor que el de noms d’acció i, a més a més, preserven el prefix que caracteritza la diàtesi de la forma verbal de la qual deriven (§ 5.3.3). Encara que la distinció entre noms verbals abstractes i concrets és fonamental

en amazic, és bastant freqüent trobar noms que passen de la noció abstracta a la concreta, com ara, a partir del verb $\xi\text{C}\text{H}\text{I}\text{M}$ *imlul* ‘ésser blanc’, el nom de qualitat $\text{t}\text{.}\text{C}\text{H}\text{I}\text{M}\xi$ *tamlli* ‘blancor’ (és a dir ‘qualitat de blanc’) i ‘clara de l’ou’ (és a dir ‘allò que és blanc’) o, a partir del verb AH *dl* ‘cobrir’, el nom d’acció abstracta $\text{t}\text{.}\text{A}\text{H}\xi$ *taduli* ‘cobriment’ (és a dir ‘acció de cobrir’) i el nom d’acció concreta ‘cobertor, vànova’ (és a dir ‘allò que cobreix’). Bo i tenint en compte aquest fet, és pertinent establir les següents distincions:

- (i) A un **verb dinàmic** (o a la diàtesi dinàmica d’un verb actiu) correspon un **nom d’acció**, que pot ser abstracta o concreta. Així, per exemple, del verb HHO *fys* ‘clivellar-se’ deriva el nom d’acció abstracta $\text{t}\xi\text{H}\text{H}\text{O}\xi$ *tifysi* ‘clivellament’ (és a dir ‘acció de clivellar-se’) i el nom d’acció concreta $\xi\text{H}\text{H}\text{O}\xi$ *ifysi* ‘clivella’ (és a dir ‘allò que s’ha clivellat’); del verb HHY *yz* ‘cavar, excavar, aprofundir’ deriva el nom d’acció abstracta $\text{t}\xi\text{H}\text{H}\text{Y}\xi$ *tayuzi* ‘cavada, excavació’ (és a dir ‘acció de cavar’) i el nom d’acció concreta $\xi\text{H}\text{H}\text{Y}\xi$ *iyiz* ‘torrent, vall, barranc, riera’ (és a dir ‘allò que s’ha excavat’); del verb EOO *drs* ‘trenar’ deriva el nom d’acció abstracta $\text{.}\text{E}\text{O}\text{.}\text{O}$ *adras* ‘trenat’ (és a dir ‘acció de trenar’) i el nom d’acció concreta $\text{t}\text{.}\text{E}\text{O}\text{O}\text{t}$ *adrst* ‘trena’ (és a dir ‘allò que s’ha trenat’); del verb OXO *bgs* ‘cenyir’ deriva el nom d’acció abstracta $\text{.}\text{O}\text{X}\text{X}\text{O}$ *abggs* / $\text{.}\text{X}\text{X}\text{O}$ *agg*’s ‘cenyiment’ (és a dir ‘acció de cenyir’) i el nom d’acció concreta $\text{.}\text{O}\text{.}\text{X}\text{O}$ *abagus* o $\text{.}\text{O}\text{X}\text{.}\text{O}$ *abgas* ‘cinturó’ (és a dir ‘allò que cenyeix’; aquest ús és concurrent amb el del nom d’agent); del verb $\text{O}\text{.}\text{O}\text{O}$ *babb* ‘carregar-se a l’esquena’ deriva el nom d’acció abstracta $\xi\text{O}\xi\text{O}\text{O}\xi$ *ibibbi* ‘càrrega a l’esquena, assumpció’ (és a dir ‘acció de carregar-se a l’esquena’) i el nom d’acció concreta $\text{.}\text{O}\text{.}\text{O}\text{O}$ *abubba* ‘família nombrosa’ (és a dir ‘allò que hom es carrega a l’esquena’).
- (ii) A un **verb estatiu** (o a la diàtesi estativa d’un verb actiu) correspon un **nom d’estat**. Així, per exemple, del verb XOO *grs* ‘estar gelat, estar glaçat’ deriva el nom d’estat abstracte $\text{.}\text{X}\text{O}\xi\text{O}$ *agris* ‘gelor, fred glacial’ (és a dir ‘estat de gelor’) i el nom d’estat concret $\text{t}\text{.}\text{X}\text{O}\text{O}\text{t}$ *tagrst* ‘hivern’ (és a dir ‘estació concreta de l’any en què gela’); del verb AO *ads* ‘ésser a prop’ deriva el nom d’estat abstracte $\text{.}\text{A}\text{.}\text{O}$ *adas* ‘proximitat’ (és a dir ‘situació del que és a prop’) i el nom d’estat concret $\xi\text{A}\xi\text{O}$ *idis* ‘costat, vora, caire’ (és a dir ‘allò que és a prop’); del verb $\text{X}\text{O}\text{O}\text{H}$ *gurzu* ‘estar enrogallat’ deriva el nom d’estat abstracte $\text{.}\text{X}\text{O}\text{O}\text{H}$ *agurzu* ‘enrogallament’ (és a dir ‘estat de qui està enrogallat’) i el nom d’estat concret $\text{.}\text{X}\text{O}\text{O}\text{H}\xi$ *agurzi* ‘part interior de la gola, inclosa la faringe i la laringe’ (és a dir ‘allò que s’enrogalla’); del verb XHH *gufu* ‘estar malmès’ deriva el nom d’estat abstracte $\text{.}\text{X}\text{H}\text{H}$ *agufu* ‘malmetement’ (és a dir ‘estat d’allò que està malmès’) i el nom d’estat concret $\text{t}\text{.}\text{X}\text{H}\text{H}\xi$ *tagufi* ‘tara’ (és a dir ‘allò que està malmès’).
- (iii) A un **verb de qualitat** correspon un **nom de qualitat**, que pot ser abstracta o concreta. Així, per exemple, del verb $\xi\text{X}\text{X}\text{H}\xi\text{L}$ *izgziw* ‘ésser verd’ deriva el nom de qualitat abstracta $\text{t}\text{.}\text{X}\text{X}\text{H}\text{t}$ *tazgzut* ‘verdor’ (és a dir ‘qualitat de verd’) i el nom de qualitat concreta $\text{X}\text{X}\text{H}\text{H}\text{L}$ *zzgzaw* ‘verdura’ (és a dir ‘quelcom concret que és verd’); del verb $\xi\text{L}\text{O}\xi\text{H}$ *iwriy* ‘ésser groc’ deriva el nom de qualitat abstracta $\text{t}\text{.}\text{L}\text{O}\text{H}\xi$ *tawryi* ‘grogor’ (és a dir ‘qualitat d’allò que és groc’) i els noms de qualitat concreta OH *ury* ‘or’ i $\xi\text{L}\text{O}\xi\text{H}$ *iwriy* ‘icterícia; suc gàstric’ (és a dir ‘allò que és groc’); del verb HH *zul* ‘ésser bru’ deriva el nom de qualitat abstracta $\text{.}\text{H}\text{H}\text{L}$ *azwal* ‘embruniment’ (és a dir ‘qualitat d’allò que és bru’) i el nom de qualitat concreta $\text{t}\xi\text{H}\text{H}\text{t}$ *tizult* ‘móra’ (és a dir ‘quelcom concret que és bru’); del verb HtO *fts* ‘ésser ufanós, verdejar de vegetació’ deriva el nom de qualitat abstracta $\text{.}\text{H}\text{t}\text{.}\text{O}$ *aftas* ‘ufana, esponera, bledania’ (és a dir ‘qualitat d’allò que és ufanós’) i el nom d’acció concreta $\text{.}\text{H}\text{t}\xi\text{O}$ *aftis* ‘desembocadura d’un torrent, eixamplament d’una vall, indret en què un riu abandona la seva vall i eixampla el seu llit, terra d’al·luvions; camp humit, camp pantanós, terra fèrtil en una vall ufanosa de vegetació; garriga espessa, garriga d’esbarzers, esbarzerar, romeguerar; bosc frondós’ (és a dir, resumidament, ‘allò que és ufanós o que verdeja de vegetació’); del verb $\xi\text{H}\text{L}\xi\text{H}$ *ilwiy* o $\text{H}\text{H}\text{H}\text{H}$ *lyay* ‘ésser tendre’ deriven els noms de qualitat abstracta $\text{t}\text{.}\text{H}\text{H}\text{H}\xi$ *taluyi* i $\text{t}\text{.}\text{H}\text{H}\text{H}\text{H}\xi$ *talyuyi* ‘tendresa’ (és a dir ‘qualitat d’allò que és tendre’) i el nom de qualitat concreta $\text{.}\text{H}\text{H}\text{H}\text{H}$ *alqqay* ‘tendre; anyell, xai’ (és a dir ‘allò que és tendre’); del verb $\xi\text{C}\xi\text{C}$ *imim* ‘ésser dolç’ deriva el nom de qualitat abstracta $\text{t}\text{.}\text{C}\xi\text{C}\text{t}$ *tamimt* ‘dolçor’ (és a dir ‘qualitat d’allò que és dolç’) i el nom de qualitat concreta

†.ḲḲḲḲ† *tammamt* ‘mel’ (és a dir ‘allò que és dolç’); del verb ḲḲḲḲ *sməm* ‘ésser agre’ deriva el nom de qualitat abstracta †.ḲḲḲḲ *tasmmi* ‘agror’ (és a dir ‘qualitat d’allò que és agre’) i els noms de qualitat concreta .ḲḲḲḲ *asmmam* ‘agre; raïm’ i †.ḲḲḲḲ† *tasmmamt* ‘agrella; llimona’ (és a dir ‘allò que és agre’); del verb ḲḲḲḲ *fruru* ‘ésser pla’ deriva el nom de qualitat abstracta .ḲḲḲḲ *afruru* ‘planor’ (és a dir ‘qualitat d’allò que és pla’) i el nom d’acció concreta .ḲḲḲḲ *afrara* ‘pla’ (és a dir ‘allò que és pla’); del verb ḲḲḲḲ *fyl* ‘ésser deforme’ deriva el nom de qualitat abstracta .ḲḲḲḲ *affuył* ‘deformatat’ (és a dir ‘qualitat d’allò que és deforme’) i el nom de qualitat concreta .ḲḲḲḲ *afyul* ‘monstre’ (és a dir ‘allò que és deforme’); del verb ḲḲḲḲ *xxu* ‘ésser lleig’ deriva el nom de qualitat abstracta †.ḲḲḲḲ† *tuxxut* ‘lletgesa’ (és a dir ‘qualitat d’allò que és lleig’) i el nom d’acció concreta .ḲḲḲḲ *axxu* ‘ogre’ (és a dir ‘allò que és lleig’); del verb ḲḲḲḲ *ḡurḡur* ‘ésser sord’ deriva el nom de qualitat abstracta .ḲḲḲḲ *aḡurḡur* ‘sordesa’ (és a dir ‘qualitat de qui és sord’) i el nom de qualitat concreta .ḲḲḲḲ *aḡurḡur* ‘sord’ (és a dir ‘el qui és sord’).

- (iv) El **nom d’acció del derivat factitiu** (§ 5.3.2) presenta poca varietat d’esquemes, per la qual cosa és altament previsible. L’esquema més corrent en singular és $asC_1C_2C_3$ i en plural $isC_1C_2iC_3n$ en els verbs triconsonàntics, com a ḲḲḲḲ *sslkm* ‘fer arribar, posar a l’abast’ → .ḲḲḲḲ *aslkm* ‘acció de fer arribar, abast’ ~ *pl* ξ ḲḲḲḲ *islkimm*, ḲḲḲḲ *syzf* ‘allargar’ → .ḲḲḲḲ *asyzf* ~ *pl* ξ ḲḲḲḲ *isyzifn* ‘allargament’. És corrent que el plural reprengui la vocalització del tema d’incomplert en els verbs que contenen alguna vocal en el tema, com a ḲḲḲḲ†† *smuttr* ‘agrupar’ → .ḲḲḲḲ†† *asmuttr* ‘agrupament’ ~ *pl* ξ ḲḲḲḲ†† *ismutturn*. Els verbs acabats en vocal temàtica solen fer el plural en -†† -††n, com a ḲḲḲḲḲḲ *sbuhllu* ‘fer al·lucinar’ → .ḲḲḲḲḲḲ *asbuhllu* ‘al·lucinació’ ~ *pl* ξ ḲḲḲḲḲḲ†† *isbuhllutn*.
- (v) El **nom d’acció del derivat passiu** (§ 5.3.3) és desigualment present segons els dialectes. Alguns no empren més que el nom d’acció del verb primari, també amb valor passiu si molt convé. Entre els dialectes que sí que l’empren, preval la derivació del tipus ††ḲḲ.ḲḲ *ttwabr* ‘ésser bullit’ → .††ḲḲ.ḲḲ *atwabr* ‘acció d’ésser bullit, ebullició’, ††ḲḲ.ḲḲḲḲ *ttwalfz* ‘ésser abonyegat’ → .††ḲḲ.ḲḲḲḲ *atwalfz* ‘acció d’ésser abonyegat, abonyegament’, ††ḲḲ.ḲḲḲḲ *ttwafsr* ‘ésser estès’ → .††ḲḲ.ḲḲḲḲ *atwafsr* ‘acció d’ésser estès, estesa’, ††ḲḲ.ḲḲḲḲ *ttwassu* ‘ésser estès a terra’ → .††ḲḲ.ḲḲḲḲ *atwassu* ‘acció d’ésser estès a terra, extensió a terra’, ††ḲḲ.ḲḲḲḲ *ttwaxlq* ‘ésser creat’ → .††ḲḲ.ḲḲḲḲ *atwaxlq* ‘acció d’ésser creat, creació’, ††ḲḲ.ḲḲḲḲ *ttwahsd* ‘ésser envejat’ → .††ḲḲ.ḲḲḲḲ *atwahsd* ‘acció d’ésser envejat, enveja de la qual hom és objecte’, ††ḲḲḲḲḲḲ *ttukssl* ‘rebre un massatge’ → .††ḲḲḲḲḲḲ *atukssl* ‘acció de rebre un massatge, massatge que hom rep’, ††ḲḲḲḲḲḲ *ttudkkḲ* ‘ésser fecundat’ → .††ḲḲḲḲḲḲ *atudkkḲ* ‘acció d’ésser fecundat, fecundació’, ††ḲḲ.ḲḲḲḲ *ttwakks* ‘ésser tret’ → †.ḲḲḲḲ.ḲḲ† *tawkkast* ‘cosa trenta, pèrdua’, QBYL ††ḲḲḲḲ *ttucir* ‘ésser augurat’ → QBYL .††ḲḲḲḲ *atuciri* ‘acció d’ésser augurat, auguri’, QBYL ††ḲḲḲḲ *ttujrrm* ‘ésser desproveït’ → QBYL .††ḲḲḲḲ *atujrrm* ‘acció d’ésser desproveït, desproveïment del qual hom és objecte’. En canvi, en MZB (i esporàdicament en altres dialectes) hom prescindeix de †. *t-*, com a ††ḲḲ.ḲḲ *ttwawi* ‘ésser portat’ → .ḲḲ.ḲḲ *awawi* ‘acció d’ésser portat, aportació, transport’, ††ḲḲ.ḲḲ *ttwajj* ‘ésser abandonat’ → .ḲḲ.ḲḲ *awajji* ‘acció d’ésser abandonat, abandó’, ††ḲḲ.ḲḲḲḲ *ttwalfz* ‘ésser abonyegat’ → .ḲḲ.ḲḲḲḲ *awalfz* ‘acció d’ésser abonyegat’, ††ḲḲ.ḲḲḲḲ *ttwazzl* ‘ésser allargat’ → .ḲḲ.ḲḲḲḲ *awazzl* ‘acció d’ésser allargat, allargament’, ††ḲḲ.ḲḲḲḲ *ttwastf* ‘ésser arrencat’ → .ḲḲ.ḲḲḲḲ *awastf* ‘acció d’ésser arrencat’, ††ḲḲ.ḲḲḲḲ *ttwabbz* ‘ésser capbussat’ → .ḲḲ.ḲḲḲḲ *awabbz* ‘acció d’ésser capbussat, capbussada’, ††ḲḲ.ḲḲḲḲ *ttwaybr* ‘ésser desat’ → .ḲḲ.ḲḲḲḲ *awaybr* ‘acció d’ésser desat, desament’, ††ḲḲ.ḲḲḲḲ *ttwagr* ‘ésser engreixat’ → .ḲḲ.ḲḲḲḲ *awagr* ‘acció d’ésser engreixat, engreixament’, ††ḲḲ.ḲḲḲḲ *ttwafsr* ‘ésser estès’ → .ḲḲ.ḲḲḲḲ *awafsr* ‘acció d’ésser estès, estesa’, ††ḲḲ.ḲḲḲḲ *ttwassu* ‘ésser estès a terra’ → .ḲḲ.ḲḲḲḲ *awassu* ‘acció d’ésser estès a terra; extensió a terra’. Totes dues variants són dignes d’ésser retingudes en l’estàndard. Sens dubte, la variant amb el prefix .††- *atw-* és la més inequívocament identificable, mentre que en la variant amb .ḲḲ- *aw-* hi ha la possibilitat de confondre ḲḲ- *w-* amb la primera radical del lexema.

- (vi) El **nom d'acció del derivat recíproc** (§ 5.3.4) sol limitar-se a reprendre l'esquema del verb recíproc —bo i deixant laxa la CC- mm- tensa del prefix verbal (també pot ser $\text{C}\text{>- my-}$ i C- m-)— i a afegir el prefix d'estat i el sufix de plural extern, com a $\text{CC}\text{Ж}\text{U}\text{.}\text{>}$ *mmzway* 'arrabassar-se mútuament' → $\text{.C}\text{Ж}\text{U}\text{.}\text{>}$ *amzway* 'arrabassament mutu' ~ *pl* $\text{>C}\text{Ж}\text{U}\text{.}\text{>I}$ *imzwayn*, $\text{C}\text{Ж}\text{.}\text{U}\text{.}\text{O}$ *mzawar* 'recriminar-se mútuament' → $\text{.C}\text{Ж}\text{.}\text{U}\text{.}\text{O}$ *amzawar* 'recriminació mútua' ~ *pl* $\text{>C}\text{Ж}\text{.}\text{U}\text{.}\text{OI}$ *imzawarn*, $\text{C}\text{>}\text{.}\text{E}\text{E}\text{.}\text{H}$ *myattaf* 'agafar-se mútuament' → $\text{.C}\text{>}\text{.}\text{E}\text{E}\text{.}\text{H}$ *amyattaf* 'agafada mútua' ~ *pl* $\text{>C}\text{>}\text{.}\text{E}\text{E}\text{.}\text{HI}$ *imyattafn*, $\text{C}\text{>}\text{.}\text{U}\text{.}\text{O}$ *myawas* 'ajudar-se mútuament' → $\text{.C}\text{>}\text{.}\text{U}\text{.}\text{O}$ *amyawas* 'ajut mutu' ~ *pl* $\text{>C}\text{>}\text{.}\text{U}\text{.}\text{OI}$ *imyawasn*, $\text{C}\text{>}\text{.}\text{O}\text{.}$ *myara* 'estimar-se mútuament' → $\text{.C}\text{>}\text{.}\text{O}\text{.}$ *amyara* 'amor recíproc' ~ *pl* $\text{>C}\text{>}\text{.}\text{O}\text{.}\text{I}$ *imyaratn*. Formalment, és fàcil confondre el nom d'acció d'un verb derivat recíproc amb el nom d'agent d'un verb primari si no s'identifica correctament el lexema.
- (vii) El **nom d'acció del derivat reflexiu** (§ 5.3.4) es forma igual que els altres noms d'acció de verbs derivats, amb la diferència que, com que és molt menys freqüent que els altres, pot ser més difícil d'identificar. Consegüentment, d'un verb reflexiu en ll- nn- o l- n- deriva un nom d'acció en .l- an- (rarament CC- mm- o C- m- en els verbs i .C- am- en els noms) seguit del mateix tema que el del verb, al qual s'afegeix el sufix de plural extern en les formes de plural, com a $\text{ll}\text{X}\text{''}\text{ΛC}$ *nng^wdm* 'capgirar-se' → $\text{.C}\text{X}\text{''}\text{ΛC}$ *ang^wdm* 'capgirament sobre si mateix' ~ *pl* $\text{>I}\text{X}\text{''}\text{Λ}\text{>C}\text{I}$ *ing^wdmn*, IEO- ndr 'caure sobre si mateix' → $\text{.IE}\text{.}\text{O}$ *andār* 'caiguda sobre si mateix' ~ *pl* $\text{>I}\text{E}\text{.}\text{OI}$ *inḍarn* i $\text{CC}\text{K}\text{+}\text{>}$ *mmkti* 'recordar-se de' → $\text{.C}\text{K}\text{+}\text{>}$ *amkti* 'record (de si mateix)'.

Els noms verbals, tant si són d'acció, d'estat o de qualitat, poden seguir els mateixos **esquemes**, que s'adiuen a una multiplicitat de formes irreductibles a una sèrie de patrons fixos. Per tant, la distinció entre noms d'acció / noms d'estat / noms de qualitat és més sovint semàntica que no pas formal, encara que hi ha alguns esquemes que són més característics d'uns tipus de noms verbals que d'altres. Els noms d'acció de verbs derivats (factitius, passius, recíprocs, reflexius), en canvi, presenten menys varietat d'esquemes i, per tant, adopten formes més predictibles. Ens conformem de citar aquí els esquemes més productius dels noms d'acció / noms d'estat / noms de qualitat:

- $aC_1C_2aC_3$ és l'esquema més productiu dels noms derivats de verbs triconsonàntics, com a IKE *nkḍ* 'tallar' → $\text{.I}\text{K}\text{.}\text{E}$ *ankaḍ* 'tall', $\text{Θ}\text{ΛO}$ *bdr* 'evocar' → $\text{.Θ}\text{Λ}\text{.}\text{O}$ *abdār* 'evocació', $\text{Θ}\text{ΛΛ}$ *bdd* 'aturar-se' → $\text{.Θ}\text{Λ}\text{.}\text{Λ}$ *abdād* 'aturada', KOE *krḍ* 'pentinar' → $\text{.KO}\text{.}\text{E}$ *akraḍ* 'pentinat', KΘΘ *ksb* 'criar bestiar' → $\text{.KΘ}\text{.}\text{Θ}$ *aksab* 'cria de bestiar', HΘC *fhm* 'entendre' → $\text{.HΘ}\text{.}\text{C}$ *afham* 'comprensió', ZCO *qmr* 'ésser estret' → $\text{.ZC}\text{.}\text{O}$ *aqmar* 'estretor'.
- aC_1aC_2 / $aC_1:aC_2$ són variants a l'esquema anterior emprades en verbs biconsonàntics, com a $\text{.Λ}\text{H}$ *adf* 'entrar' → $\text{.Λ}\text{.}\text{H}$ *adaf* 'accés', $\text{.Λ}\text{Θ}$ *ads* 'ésser a prop' → $\text{.Λ}\text{.}\text{Θ}$ *adas* 'proximitat'.
- uC_1uC_2 és un dels esquemes més productius dels noms derivats de verbs biconsonàntics (i alguns de triconsonàntics amb una glide com a segona radical), com a $\text{Θ}\text{Θ}\text{>}$ *bbi* 'tallar' → $\text{>}\text{Θ}\text{>}$ *ubuy* 'tall', HHU *ffy* 'sortir' → $\text{>}\text{H}\text{>}\text{U}$ *ufuy* 'sortida', KH *akl* 'trepitjar' → $\text{>}\text{K}\text{>}\text{H}$ *ukul* 'trepitjada', $\text{K}\text{K}\text{Θ}$ *kks* 'treure' → $\text{>}\text{K}\text{K}\text{>}\text{Θ}$ *ukkus* 'sostracció', $\text{U}\text{>}\text{Θ}$ *yus* 'ésser net' → $\text{>}\text{U}\text{>}\text{Θ}$ *uyus* 'netedat'.
- iC_1iC_2 / iC_1i , com a $\text{.H}\text{E}$ *afd* 'anar-se'n' → $\text{>}\text{H}\text{>}\text{E}$ *ifid* 'marxa', $\text{Ж}\text{Λ}$ *zd* 'moldre' → $\text{>}\text{Ж}\text{>}\text{Λ}$ *izid* 'mòlta', .H *af* 'trobar' → $\text{>}\text{H}\text{>}$ *ifi* 'troballa', X *g* / XX *gg* 'fer' → $\text{>}\text{X}\text{>}\text{X}$ *iggi* 'acte, fet', $\text{>}\text{H}\text{>}$ *ili* 'ser-hi' → $\text{>}\text{H}\text{>}$ *ili* 'existència', $\text{>}\text{H}\text{>}$ *ili* 'posseir' → $\text{>}\text{H}\text{>}$ *ili* 'possessió'.
- tiC_1it / tiC_1i , com a $\text{Θ}\text{>}$ *su* 'beure' → $\text{+}\text{>}\text{Θ}\text{>}\text{>}$ *tissi* 'beguda', $\text{>}\text{H}\text{>}$ *ili* 'ser-hi' → $\text{+}\text{>}\text{H}\text{>}\text{+}$ *tilit* 'existència', $\text{>}\text{H}\text{>}$ *ili* 'posseir' → $\text{+}\text{>}\text{H}\text{>}\text{+}$ *tilit* 'possessió', X *g* / XX *gg* 'fer' → $\text{+}\text{>}\text{X}\text{>}\text{+}$ *tigit* 'acció'.
- $taC_1C_2C_3a$ / taC_1C_2a / taC_1aC_2a , com a $\text{K}\text{O}\text{Ж}$ *krz* 'llaurar' → $\text{+}\text{.}\text{KO}\text{Ж}\text{.}$ *takrza* 'llaurada', IKO *nkr* 'aixecar-se' → $\text{+}\text{.}\text{IK}\text{O}$ *tankra* 'aixecament', $\text{.Ж}\text{Ж}\text{H}$ *azzl* 'córrer' → $\text{+}\text{.}\text{Ж}\text{Ж}\text{H}\text{.}$ *tazzla* 'cursa', $\text{E}\text{Θ}$ *ḍs* 'riure' → $\text{+}\text{.}\text{E}\text{Θ}\text{.}$ *taḍsa* 'riure', $\text{.U}\text{H}$ *awl* 'vagarejar' → $\text{+}\text{.}\text{UH}\text{.}$ *tawla* 'vagareig', $\text{.O}\text{>}$ *aru* 'parir' → $\text{+}\text{.}\text{O}\text{U}\text{.}$ *tarwa* 'part', $\text{Λ}\text{Λ}\text{>}$ *ddu* 'anar' (d'una arrel $\sqrt{\text{U}\text{Λ}}$ WD) → $\text{+}\text{.}\text{U}\text{.}\text{Λ}\text{.}$ *tawada* 'passeig'.
- $taC_1C_2(C_3)i$ / $tiC_1C_2(C_3)i$, com a XO *gr* 'llançar' → $\text{+}\text{.}\text{X}\text{>}\text{O}\text{>}$ *taguri* 'llançament', $\text{>}\text{O}\text{>}$ *iri* 'estimar' → $\text{+}\text{.}\text{>}\text{O}\text{>}$ *tayri* 'amor', EO *ḍr* 'caure' → $\text{+}\text{.}\text{E}\text{>}\text{O}\text{>}$ *taḍuri* 'caiguda', XI *gn* 'guitar-se' → $\text{+}\text{.}\text{X}\text{>}\text{I}\text{>}$ *taguni* 'allitament', $\text{X}\text{I}\text{>}$ *gnu* 'cosir' → $\text{+}\text{>}\text{X}\text{I}\text{>}$ *tigni* 'costura', UO *yr* 'cridar;

llegir' → ተ.ሆዕዕጅ *tayuri* 'crida' ~ ተጅሆዕጅ *tiyri* 'lectura', ቆገገገገ *zku* / ቆገገገገ *zk* 'construir' → ተጅቆገገገ *tizki* 'construcció', ጅዘዕዕጅ *ifsus* 'ésser lleuger' → ተ.ዘዕዕጅ *tafssi* 'lleugeresa', ጅገዕዕገ *imlul* 'ésser blanc' → ተጅገዕዕጅ *timlli* 'blancor'.

- taC₁C₂C₃t és freqüent en noms d'acció concreta i noms de qualitat abstracta, com ገዕዘ *krf* 'travar' → ተ.ገዕዘተ *takrft* 'obstacle', ደዕዕ *drs* 'trena' → ተ.ደዕዕተ *tadrst* 'trenat', ጅሆቆገገ *iyzif* 'ésser llarg' → ተ.ሆቆገገተ *tayzft* 'llargada'.
- tuC₁(C)₂t apareix en verbs amb tema en *u-*, com ዕዕዕ *usu* 'tossir' → ተዕዕዕተ *tusut* 'tos', ዕዕዕ *urar* 'jugar' → ተዕዕዕተ *turart* 'joc', ዕዘዘ *uff* 'inflar' → ተዕዘዘተ *tufft* 'inflor'.
- aC₁C₂uC₃ / aC₁C₂C₁uC₃ és usual en noms d'acció concreta, com a ገዕዕ *krs* 'nuar' → ዕገዕዕጅ *akrus* 'nus', ገገዕገገገ *qqrqc* 'fer sonar un objecte metàl·lic' → ዕገዕገገገገ *aqrqc* 'sonall'.
- aC₁C₂:aC₃ és típic de noms de qualitat concreta a partir del tema d'acomplert, com a (*acom*) -ሆቆገገ- *-yzzif-* 'ésser llarg' → ዕሆቆገገ *ayzzaf* 'llarg', (*acom*) -ገዕዕዕ- *-wssr-* 'ésser vell' → ገዕዕዕዕ *awssar* 'vell', (*acom*) -ቆገገገ- *-zgg^way-* 'ésser vermell' → ቆገገገገ *azgg^way* 'vermell', (*acom*) -ገዕዕዕ- *-mllul-* 'ésser blanc' → ገዕዕዕ *amllal* 'blanc'.
- aC₁C₂(:)C₃an / aC₁:C₂an és característic d'una sèrie limitada però important de noms de qualitat concreta derivats del tema d'acomplert, com (*acom*) -ገገገገገ- *-mqqr-* 'ésser gran' → ዕገገገገገ *amqqr* 'el gran', (*acom*) -ገገገገገ- *-mzziy-* 'ésser petit' → ዕገገገገገ *amzziyan* 'el petit', (*acom*) -ገገገገገ- *-mzzikk-* 'ésser diminut' → ዕገገገገገ *amzzakkan* 'el nan', (*acom*) -ቆገገገ- *-zid-* 'ésser dolç' → ቆገገገ *azidan* 'el dolç', (*acom*) -ገዕዕገገ- *-brrik-* 'ésser negre' → ገዕዕገገ *abrkan* 'el negre', (*acom*) -ገገገገገ- *-qqr-* 'ésser sec' → ዕገገገገገ *aqquran* 'el sec', (*acom*) -ሆቆገገ- *-yzzif-* 'ésser llarg' → ዕሆቆገገ *ayzfan* 'el llarg, l'alt', (*acom*) -ገዕዕገገ- *-skr-* 'ésser borratxo' → ገዕዕገገ *askran* 'el borratxo', (*acom*) -ቆገገገገ- *-zzay-* 'ésser pesat' → ቆገገገገ *azayan* 'el pesat', (*acom*) -ገዕዕገገ- *-šbh-* 'ésser bonic' → ገዕዕገገ *ašbhan* 'el bell'.
- uC₁C₂iC₃ és molt productiu en noms de qualitat concreta proclius a ésser emprats amb funció adjectiva en alguns dialectes, com a ጅገዕዕገ *imlul* 'ésser blanc' → ዕጅገዕዕገ *umlil* 'blanc', ጅገገገገ *ixcin* 'ésser lleig' → ዕጅገገገ *uxcin* 'lleig', ገዕዕገ *šbh* 'ésser bell' → ዕገዕገገ *ušbih* 'bell', ገገገገገ *jddad* 'renovar' → ዕገገገገገ *ujdid* 'nou', ገገገገ *qmr* 'ésser estret' → ዕገገገገ *uqmir* 'estret'.
- Sense prefix d'estat i a partir del tema d'inacomplert, com a ገዕገገ *bdu* 'separar' → ገዕገገገገ *bttu* 'divisió', ገዕገገ *bdu* 'començar' → ገዕገገገገ *bddu* 'començament'.
- aC₁C₂C₃ / aC₁C₂C₃C₄ / aC₁C₂C₁C₂ / aC₁C₂C₁C₃, com a ዘዕዕዕ *fifr* 'voletejar' → ዕዘዕዕዕ *afirfir* 'voleteig'.

(b) **Nom d'agent / nom de pacient:**

- (i) Formació amb prefix nasal. Aquest nom deverbatiu es caracteritza morfològicament per la inserció del prefix ገ- *m-* {m} entre el prefix d'estat i el lexema; la inserció del prefix pot anar acompanyada de diversos esquemes apofònics que no són predictibles, de manera que cal aprendre cada derivat d'agent lèxicament. El morfema ገ- *m-* presenta l'al·lomorfe *l-* *n-* /n/ quan, per restriccions fonotàctiques (§ 2.3), el lexema conté alguna consonant labial, com a ገገገገ *gmr* 'caçar' → ዕገገገገ *angmar* 'caçador', ዕገገገ *azum* 'dejunar' → ዕገገገገ *anazum* 'noi en edat de fer el dejuni de ramadà' i ገዕገገ *bur* 'ésser solter' → ዕገዕገገ *anbur* / ዕገገዕገገ *anabur* 'solter'. El nom d'agent i de pacient té una flexió de gènere regular. Per tant, dels noms d'agent i de pacient que hem assenyalat es flexionen els femenins ተ.ገገገገገ *tangmart* 'caçadora', ተ.ዕገገገገገ *tanazumt* 'noia en edat de fer el dejuni de ramadà' i ተ.ገዕገገገ *tanburt* / ተ.ዕገገገገገ *tanaburt* 'soltera', respectivament. En els compostos formats per un nom d'agent i un nom (qualsevol), com ara ገ.ዘ.ገ.ገ *mafaman* 'saurí' ገገገገገ MFMN (prefix de nom d'agent + ዘ *af* 'trobar' + ገ.ገ *aman* 'aigua'), sol faltar el prefix d'estat (vegeu § 3.4.2.1.b). La duplictat semàntica agent/pacient d'aquest derivat és deguda a la tipologia del verb, que pot ser la següent:

- A un verb dinàmic (o a la diàtesi dinàmica d'un verb actiu) correspon un nom d'agent, com a KO *ks* 'fer pasturar' → $\text{.}\text{K}\text{O}$ *amksa* 'pastor', KO *krz* 'llaurar' → $\text{.}\text{K}\text{O}$ *amkraz* 'llaurador', $\text{I}\xi$ *ni* 'muntar (a cavall)' → $\text{.}\text{I}\xi$ *amnay* 'genet', $\text{.}\text{K}\text{O}$ *akr* 'robar' → $\text{.}\text{K}\text{O}$ *amakr* 'lladre', $\text{K}\text{K}\text{:}\text{O}$ *kkusu* 'heretar' → $\text{.}\text{K}\text{K}\text{:}\text{O}$ *amkkusu* 'hereu'.
 - A un verb estatiu (o a la diàtesi estativa d'un verb actiu) o de qualitat correspondrà un nom de pacient, com a $\text{.}\text{E}\text{l}$ *adn* 'estar malalt' → $\text{.}\text{E}\text{:}\text{l}$ *amadun* 'el malalt', OK *rku* 'estar podrit, estar brut' → $\text{.}\text{O}\text{K}$ *amrku* 'el podrit, el brut', $\text{K}\text{U}\text{:}\text{O}$ *zwur* 'ésser el primer' → $\text{.}\text{K}\text{U}\text{:}\text{O}$ *amzwaru* 'el primer', $\xi\text{K}\xi\text{U}$ *izil* 'ésser bonic' → $\text{.}\xi\text{K}\xi\text{U}$ *amazil* 'el bell', ZZl *qqn* 'lligar' → $\text{.}\text{Z}\text{Z}\text{:}\text{l}$ *amqqun* 'garba, feix, manat (d'herba)'. La duplictat semàntica dels noms deverbatius en {m-} és equiparable a la que trobem, de manera força restringida, en derivats d'agent com el català *collidor*, que, en principi, tant pot significar 'persona que cull (especialment fruits)' (l'agent) com, al més sovint 'collible, que es pot collir' (el pacient).
- (ii) Formació amb tensió de la segona radical. A més d'aquest prefix nasal, l'amazic presenta un altre tipus de procediment de derivació de noms d'agent i de pacient, en aquest cas l'esquema manllevat a l'àrab de noms d'agent $\text{aC}_1\text{C}_2\text{:aC}_3$, especialment freqüent per a la designació de noms d'artesans i d'oficis a partir d'arrels d'origen àrab com a OI *bnu* 'construir' → $\text{.}\text{O}\text{I}\text{:}$ *abnnay* 'paleta' $\sqrt{\text{O}\text{I}}$ BN, $\text{X}\text{K}\text{K}\text{O}$ *gzzr* / XKO *gzzr* 'tallar carn' → $\text{.}\text{X}\text{K}\text{K}\text{:}\text{O}$ *agzzar* 'carnisser' $\sqrt{\text{X}\text{K}\text{O}}$ GZR, $\text{X}\text{L}\text{L}\text{:}\text{O}$ *hddad* 'planxar' → $\text{.}\text{X}\text{L}\text{L}\text{:}\text{O}$ *ahddad* 'ferrer' $\sqrt{\text{X}\text{L}\text{L}}$ HDD, XLC *xdm* 'treballar' → $\text{.}\text{X}\text{L}\text{C}$ *axddam* 'treballador' $\sqrt{\text{X}\text{L}\text{C}}$ XDM, IIO *njr* 'escairar la fusta, ribotejar' → $\text{.}\text{I}\text{I}\text{:}\text{O}$ *anjjar* 'fuster' $\sqrt{\text{I}\text{I}\text{O}}$ NJR, $\text{X}\text{O}\text{O}\text{K}$ *xrrz* 'adobar sabates' → $\text{.}\text{X}\text{O}\text{O}\text{:}\text{K}$ *axrraz* 'sabater' $\sqrt{\text{X}\text{O}\text{O}}$ XRZ i ZLO *aqddar* 'terrisaire' $\sqrt{\text{Z}\text{L}\text{O}}$ QDR (el verb primari del qual no és usual en amazic). En algun cas, podem trobar noms d'agent d'un verb genuí formats a partir d'aquest esquema, com GUU *cwwl* 'segar' → $\text{.}\text{G}\text{U}\text{U}\text{:}$ *acwwal* 'segador a sou' $\sqrt{\text{G}\text{U}\text{U}}$ CWL, però es tracta de casos força excepcionals. Podem trobar l'esquema $\text{aC}_1\text{C}_2\text{:aC}_3$ en altres camps semàntics, sovint en concurrència amb la formació genuïna, com a XOO *hbs* 'empresonar' → $\text{.}\text{X}\text{O}\text{O}\text{:}$ *ahbbas* 'presoner' al costat de $\text{.}\text{X}\text{O}\text{:}$ *anhbas* / $\text{.}\text{X}\text{O}\text{:}\text{:}$ *anhbus* 'presidiari' $\sqrt{\text{X}\text{O}\text{O}}$ HBS i OXI *rhl* 'transhumar' → $\text{.}\text{O}\text{X}\text{I}\text{:}$ *arhhal* 'nòmada, transhumant' al costat de $\text{.}\text{O}\text{X}\text{:}\text{I}$ *amrhul* 'ídem' $\sqrt{\text{O}\text{X}\text{I}}$ RHL.
- (c) **Nom d'instrument / nom de lloc:** Aquest nom deverbatiu es caracteritza per la inserció del prefix O - s- entre el prefix d'estat i el lexema. La inserció del prefix pot anar acompanyada de diversos esquemes apofònics. La duplictat semàntica d'aquest derivat no depèn de la tipologia del verb.
- (i) El valor semàntic més freqüent és l'**instrumental**, que trobem per exemple a XOO *grs* 'engreixar, encebar' → $\text{.}\text{O}\text{X}\text{O}\text{O}$ *asgrs* 'morrall, civadera, ordiera' ~ *pl* $\xi\text{O}\text{X}\text{O}\text{:}\text{O}$ *isgras*, HOX *frg* 'tancar, posar un clos' → $\text{.}\text{O}\text{H}\text{O}\text{X}$ *asfrg* 'tanca, barrera' ~ *pl* $\xi\text{O}\text{H}\text{O}\text{:}\text{X}$ *isfrag*, ZZl *qqn* 'lligar' → $\text{.}\text{O}\text{Z}\text{:}\text{l}$ *asyun* 'corda' ~ *pl* $\xi\text{O}\text{Z}\text{:}\text{l}$ *isywan*, HOE *frd* 'escombrar' → $\text{.}\text{O}\text{H}\text{O}\text{E}$ *tasfrdt* 'escombra' ~ *pl* $\text{+}\xi\text{O}\text{H}\text{O}\text{:}\text{E}$ *tisfrad*, OY *ry* 'cremar-se' → $\text{.}\text{O}\text{O}\text{Y}\text{:}$ *asryu* 'llenya, carburant, combustible' ~ *pl* $\xi\text{O}\text{O}\text{Y}\text{:}\text{+}$ *isryutn*, OXI *rql* 'tancar' → $\text{.}\text{O}\text{O}\text{X}\text{I}$ *asrgl* 'picaporta, balda' ~ *pl* $\xi\text{O}\text{O}\text{X}\text{:}\text{I}$ *isrgal*, $\text{X}\text{I}\text{:}$ *gnu* 'cosir' → $\xi\text{O}\text{X}\text{I}\xi$ *isgni* 'agulla grossa' ~ *pl* $\xi\text{O}\text{X}\text{I}\text{:}$ *isgna*, KOH *krf* 'travar' → $\text{.}\text{O}\text{K}\text{O}\text{H}$ *askrf* 'trava' ~ *pl* $\xi\text{O}\text{K}\text{O}\text{:}\text{H}$ *iskraf*, $\text{.}\text{X}\text{I}$ *agl* 'penjar, suspendre' → $\text{.}\text{O}\text{X}\text{I}$ *asagl* 'ganxo, penjador' ~ *pl* $\xi\text{O}\text{:}\text{X}\text{I}$ *isugal*, HOO *frs* 'esmolar' → $\text{.}\text{O}\text{H}\text{O}\text{O}$ *asfrs* 'afilador, corretja per a afilar els raors d'afaitar' ~ *pl* $\xi\text{O}\text{H}\text{O}\text{:}\text{O}$ *isfras*.
- (ii) En altres casos, el valor **locatiu** és evident, com a CEI *mql* 'enterrar' → $\text{.}\text{O}\text{C}\text{E}\text{I}$ *asmql* 'cementiri' ~ *pl* $\xi\text{O}\text{C}\text{E}\text{:}\text{I}$ *ismdal*, IO *ns* 'passar la nit, pernoctar' → $\text{.}\text{O}\text{I}\text{O}\text{:}$ *asnsu* 'hotel, fonda, pensió' ~ *pl* $\xi\text{O}\text{I}\text{O}\text{:}$ *isnsa*, XIH *glf* 'emboscar-se, amagar-se, evitar mostrar-se' → $\text{.}\text{O}\text{X}\text{I}\text{H}$ *asglf* 'indret a recer del sol, ombratge' ~ *pl* $\xi\text{O}\text{X}\text{I}\text{:}\text{H}$ *isglaf*, $\text{.}\text{X}\text{C}$ *agm* 'poar' → $\text{.}\text{O}\text{:}\text{X}\text{C}$ *asag^wm* 'punt d'aigua, deu, font' (també té el sentit instrumental de 'poal') ~ *pl* $\xi\text{O}\text{:}\text{X}\text{C}$ *isugam*, XCO *gmr* 'caçar; pescar' → $\text{.}\text{O}\text{X}\text{C}\text{O}$ *asgmr* 'banc de pesca' ~ *pl* $\xi\text{O}\text{X}\text{C}\text{:}\text{O}$ *isgmar* (al costat del nom netament instrumental $\text{+}\text{.}\text{O}\text{X}\text{C}\text{O}\text{+}$ *tasgmr* ~ *pl*

- †ξ⊗XΓ.○ ‘canya de pescar’), Xl gn ‘anar-se’n a dormir, gitar-se, anar a jóc’ → ○⊗Xl asgn ‘jaç, llit, jóc, niu, cau’ ~ pl ξ⊗Xl.l isgnan / ξ⊗Xll isgnn, ○⊗ rs ‘dipositar-se; fer parada’ → ○.○○°⊗ asrrus ‘magatzem; estació’ ~ pl ξ⊗○○°⊗l isrrusn, ΛΓ○ dmr ‘empènyer, investir pel pit’ → †.○ΛΓ○† tasdmrt ‘empit, terreny costerut’ ~ pl †ξ⊗ΛΓ.○ tisdmar, HHO ffr ‘amagar-se’ → †.○°HHO. tasuffra ~ pl †ξ⊗°HHO.ΛΞl tisuffrawin ‘sitja; amagatall, cau, clot’, IHξ nfi ‘arrecerar-se, aixoplugar-se’ → ○.⊗IHξ asnfi ‘recer, aixopluc’ ~ pl ξ⊗IH.ξ isnfay, HOΛ frd ‘pasturar’ → ○.⊗HOΛ asfrd ‘pastura, prada’ ~ pl ξ⊗HO.Λ isfrad, HΥ⊗ lys ‘amagar-se, agotzonar-se, arraulir-se, arrupir-se, encauar-se’ → ○.⊗HΥ⊗ aslys ‘amagatall, cau, catau, lloriguera’ ~ pl ξ⊗HΥ.⊗ islyas.
- (iii) En alguns casos, però, la **distinció entre un valor i l’altre és dubtosa** i fins i tot pot tenir ambdós significats, com a X○° gru ‘arreplegar’ → †.○X○°† tasgrut ‘cistella; cubell d’escombraries’ ~ pl †ξ⊗X“○. tsg^wra, que tant pot entendre’s en el sentit de ‘allò que es fa servir per a arreplegar’ com ‘el lloc on es fiquen les coses arreplegades’, Kk kk ‘passar’ → ○.⊗.K. asaka ~ pl ξ⊗.K.†l isakatn, que fluctua entre el valor instrumental de ‘manera de sortir-se’n, solució, escapatòria’ i el locatiu de ‘lloc de pas, passatge, coll de muntanya, gual’, XZ○ zgr ‘travessar’ → ○.XZ“○ azzg^wr ‘pont’ ~ pl ξXZ“○.○ izzg^war, que tant pot entendre’s com allò que es fa servir per a travessar (sentit instrumental) com el lloc per on es travessa (sentit locatiu), així com també a ○.○°Λ arud / ○.○ΞΛ arid / ξ○ΞΛ irid ‘rentar-se’ → ○.⊗.○ΞΛ asarid ‘safareig, lavabo, rentamans’ ~ pl ξ⊗.○.○ΞΛl isaridn / ξ⊗ξ○ΞΛ isirid ‘ídem’ ~ pl ξ⊗ξ○ΞΛl isiridn / ○.⊗XZ“○Λ asgg^wrd ‘ídem’ ~ pl ξ⊗XZ“○.Λ isgg^wrad, en què allò que es fa servir per a rentar-se pot transferir-se per a significar el lloc on hom es renta.
- (iv) En singular és fàcil que el nom d’instrument pugui confondre’s amb el nom d’acció de verb factitiu. En **plural**, en canvi, la distinció és clara en els dialectes en què el nom d’acció és més vigorós, atès que el nom d’instrument o de lloc té un plural apofònic, com en TRG esaggəwər ‘seient’ ~ pl isaggəwar (en AS ○.⊗XZΞΠ○ asggiwr ‘seient, cadira; trinxera’ ~ pl ξ⊗XZΞΠ.○ isggiwar), mentre que el nom d’acció del verb factitiu saggəwər ‘fer asseure’s’ (en AS ⊗X.Π○ sqawr) té un plural extern, com en TRG asaggəwər ‘acció de fer asseure’s’ ~ pl isaggəwirān. Semblantment, el nom d’instrument TRG asəfrəd ~ pl isəfrəd i tasəfrədt ~ pl tisəfrəd ‘escombra’ (en AS †.○.⊗HOE† tasfrdt ~ pl †ξ⊗HO.E tisfrəd) és diferent que asəfrəd ~ pl isəfrīdān, nom d’acció verbal del factitiu səfrəd ‘fer escombrar’. Finalment, el nom d’instrument TRG essəmdəy ~ pl issəmdəy ‘lligam que serveix per a fermar un animal a una trava’ (en AS †ξ⊗ΓΛξ† tismdit ~ pl †ξ⊗ΓΛ.ξ tismday ‘parany’ (en YDMS tasāmdikt ~ pl tāsəmdak ‘parany’) es distingeix de esəmdəy ~ pl isəmdəyān, nom d’acció del verb factitiu səmdəy ‘fer lligar a una trava’. Valdria la pena mantenir aquesta distinció en AE, atès que dialectalment l’analogia ha fet que en molts noms s’hagi esvaït aquesta oposició morfològica fonamental.

3.4.1.2. Noms denominatius

A diferència de la derivació deverbativa, la derivació denominativa en amazic prescindeix, d’una banda, de la inserció d’un morfema derivatiu entre el prefix d’estat i el lexema i, d’altra banda, de tot esquema apofònic. Això és degut al fet que els morfemes de derivació denominativa tenen una relació més laxa amb el lexema, atès que la majoria de morfemes de derivació denominativa s’han gramaticalitzat en algun moment relativament recent i encara conserven un cert grau d’independència, amb l’excepció notable del nom d’origen. Les designacions que acordem a aquestes construccions laxament gramaticalitzades són merament convencionals i tenen com a principal motivació l’arranjament de les entrades en el cos de la part amazic-català del diccionari.

- (a) El **nom de relació** es forma mitjançant el pronom de suport de determinació (§ 4.3.2) i la preposició de genitiu aglutinada al pronom. El nom, que apareix en estat d’annexió,
- (i) s’escriu separat quan el sintagma no està lexicalitzat, com a ΠΞl ξξH.Π⊗ win yiyf-nns ‘independent’ (lit ‘el de si mateix’), ΠΞl ○.○. ††.ξ.ΠΞl win ara tt-yawin ‘el que se l’emportarà’;
 - (ii) s’escriu junt quan la construcció està lexicalitzada, com a †ΞlξΞE⊗ tinyids ‘pregària de la nit’ (lit ‘la del son’), †ΞlΠ°†Gξ tinwutci ‘pregària del vespre’ (lit ‘la del menjar’) i †Ξl○○Eξ tinrbbi ‘almoina’ (lit ‘la del Senyor’).

- (b) El **nom de filiació** es forma mitjançant $\text{u} + \text{consonant} / \text{X}^w + \text{vocal} \sim \text{pl } \text{.s}^t \text{ ayt} / \text{.t} \text{ at} + \text{estat}$ d'annexió per al masculí i $\text{.M}^t \text{ ult} \sim \text{pl } \text{ξ} \text{O}^t \text{ ist} / \text{QBYL } \text{O}^t \text{ sut} / \text{RIF } \text{O}^t \text{.s}^t \text{ suyt} / \text{FIG } \text{O}^t \text{ξ} \text{U}^t \text{ siwt} + \text{estat}$ d'annexió per al femení.
- (i) Tradicionalment expressa la filiació biològica, ús que en AS està en concurrència amb la construcció de sintagma nominal amb el nom que significa 'fill' o 'filla', i encara preval en aquest ús en les fórmules onomàstiques. Per tant, es diu $\text{O}^t \text{.O}^t \text{O}^t \text{: } \text{M}^t \text{K}^t$ *Bassu U Lhu* 'Bassu fill de Lhu' com a antropònim formal, però se sol preferir $\text{O}^t \text{.O}^t \text{O}^t \text{: } \text{C}^t \text{C}^t \text{C}^t \text{ξ} \text{O}^t \text{ | } \text{M}^t \text{K}^t$ *Bassu, mammis n Lhu* 'Bassu, el fill de Lhu' en els usos corrents.
- (ii) Roman la fórmula preferent de tota l'etnonímia, tant la major (de confederacions i tribus) com la menor (cantons o fraccions, famílies agnàtiques, clans), com a $\text{.s}^t \text{ C}^t \text{O}^t \text{H}^t \text{.Λ}$ *Ayt Mryad* 'els membres de la tribu de Mryad' (*lit* 'els fills de Mryad', l'avantpassat epònim), $\text{ξ} \text{O}^t \text{ U}^t \text{.U}^t \text{M}^t \text{X}^t \text{ξ}^t \text{ Ist Wawzgit}$ 'les dones de la tribu de Wawzgit' (*lit* 'les filles de Wawzgit', l'avantpassat epònim).
- (iii) També és comú en els gentilicis aplicats a topònims, com ara $\text{X}^w \text{: } \text{X}^w \text{.Λ} \text{ξ} \text{O}^t$ g^w *Ugadir* 'agadiria, originari d'Agadir', $\text{.M}^t \text{O}^t \text{.Θ}^t \text{.Λ} \text{ξ} \text{M}^t$ *ult Sabadill* 'sabadellenca', així com també en usos més genèrics, com $\text{.s}^t \text{ + } \text{C}^t \text{.M}^t \text{ξ} \text{O}^t$ *ayt tmazirt* 'els autòctons' (*lit* 'els fills del país'), $\text{ξ} \text{O}^t \text{ ξ}^t \text{H}^t \text{O}^t \text{C}^t$ *ist iyrm* 'les dones del poble' i, fins i tot, $\text{.s}^t \text{ + } \text{K}^t \text{:} \text{O}^t$ *ayt thuna* 'els botiguers' (*lit* 'els fills de les botigues'), si bé en aquest últim ús entra en concurrència amb el nom de possessió.
- (c) El **nom de possessió** es forma mitjançant un antic lexema gramaticalitzat que significava originàriament 'pare' en àrab —per bé que la gramaticalització en si del lexema és, probablement, ben amaziga—, $\text{Θ}^t \text{ bu} \sim \text{pl } \text{ξ} \text{Λ} \text{ Θ}^t$ *id bu* + estat d'annexió en masculí 'el de, el posseïdor de, el propietari de, el relacionat amb' ~ originàriament 'mare', $\text{C}^t \text{C}^t \text{ mm} / \text{C}^t \text{ m} / \text{C}^t \text{ mu} \sim \text{pl } \text{ξ} \text{Λ} \text{ C}^t \text{C}^t$ *id mm*, $\text{ξ} \text{Λ} \text{ C}^t$ *id m*, $\text{ξ} \text{Λ} \text{ C}^t \text{:} \text{ id mu}$ + estat d'annexió en femení. És una construcció originada a l'edat mitjana que concorre en part amb el derivat de relació.
- (i) S'escriu separat quan la construcció no està lexicalitzada, com a $\text{Θ}^t \text{ + } \text{K}^t \text{:} \text{O}^t \text{ bu thanut}$ 'botiguer' (*lit* 'el de la botiga'), $\text{C}^t \text{C}^t \text{: } \text{Λ} \text{ξ} \text{O}^t \text{ mm udis}$ 'embarassada' (*lit* la de la panxa).
- (ii) S'escriu junt quan la construcció està lexicalitzada i el sentit no es pot inferir de la segmentació del prefix + el nom, com a $\text{Θ}^t \text{.M}^t \text{Θ}^t \text{.E}$ *bulbbud* 'llimac' (*lit* 'el llefiscós'), $\text{Θ}^t \text{.+} \text{X}^t \text{.I}^t$ *butagant* 'senglar' (*lit* 'el del bosc'), $\text{Θ}^t \text{.+} \text{X}^t \text{O}^t$ *butgra* 'tortuga' (*lit* 'el de la closca').
- (iii) Com a mostra del grau de gramaticalització d'aquest antic lexema, notem que admet d'ésser inserit entre el prefix d'estat i el lexema, cosa que li permet adoptar la flexió nominal completa (estat, gènere i nombre), com a $\text{.Θ}^t \text{.H}^t \text{M}^t \text{.M}$ *abuylal* 'cargol' (*lit* 'el de la closca') ~ $\text{pl } \text{ξ} \text{Θ}^t \text{.H}^t \text{M}^t \text{.M}$ *ibuyaln*, $\text{.Θ}^t \text{.Λ} \text{O}^t \text{.O}$ *abudrar* 'muntanyenc' (*lit* 'el de la muntanya') ~ $\text{pl } \text{ξ} \text{Θ}^t \text{.Λ} \text{O}^t \text{.O}$ *ibudrarn*, femení $\text{+} \text{.Θ}^t \text{.Λ} \text{O}^t \text{.O}^t$ *tabudrart* 'muntanyenca' ~ $\text{pl } \text{+} \text{ξ} \text{Θ}^t \text{.Λ} \text{O}^t \text{.O} \text{ξ} \text{I}$ *tibudrarin*.
- (d) El **nom de propietat**, igual que en el cas del derivat de possessió, es forma mitjançant dos antics lexemes gramaticalitzats d'origen àrab que signifiquen encara 'propietari, amo, tutor, senyor' per al masculí i 'mestressa, senyora, propietària' per al femení, concretament $\text{Θ}^t \text{.Θ}^t$ *bab* ~ $\text{pl } \text{ξ} \text{Λ} \text{ Θ}^t \text{.Θ}^t$ *id bab* + preposició de genitiu en masculí 'el propietari de' ~ $\text{M}^t \text{.M}^t$ *lal* ~ $\text{pl } \text{ξ} \text{Λ} \text{ M}^t \text{.M}^t$ *id lal* + preposició de genitiu en femení 'la propietària de'. Encara que concorre amb el derivat possessiu, és molt menys freqüent en aquest sentit i rarament dona lloc a lexicalitzacions: $\text{Θ}^t \text{.Θ}^t \text{ | } \text{+} \text{K}^t \text{:} \text{O}^t \text{ bab n thanut}$ 'propietari de la botiga' (pot ser sinònim de $\text{Θ}^t \text{: } \text{+} \text{K}^t \text{:} \text{O}^t \text{ bu thanut}$ 'botiguer', però en aquest segon la relació no és tan estreta i pot significar 'el qui treballa a la botiga'), $\text{Θ}^t \text{.Θ}^t \text{ | } \text{+} \text{.Λ} \text{Λ} \text{.O}^t \text{ bab n taddart}$ 'l'amo de la casa, l'amfitrió', $\text{M}^t \text{.M}^t \text{ | } \text{+} \text{.Λ} \text{Λ} \text{.O}^t \text{ lal n taddart}$ 'mestressa de casa, amfitriona', $\text{Θ}^t \text{.Θ}^t \text{ | } \text{ξ} \text{X}^t \text{U}^t \text{.I}^t$ *Bab n Ignwan* 'Déu' (*lit* 'el Senyor dels Cels').
- (e) El **nom privatiu**: L'adverbi de negació $\text{:} \text{O}^t$ *ur* coneix dos al·lomorfs que funcionen com a prefixos de derivació privativa seguits de noms en estat lliure, $\text{U}^t \text{.O}^t$ *war* per al masculí ($\text{ξ} \text{Λ} \text{ U}^t \text{.O}^t$ *war* en plural) i $\text{+} \text{.O}^t$ *tar* per al femení ($\text{ξ} \text{Λ} \text{ +} \text{.O}^t$ *id tar* en plural), que té el sentit de 'sense, desproveït de, privat de, mancat de'. Es tracta d'una construcció panamaziga i ben viva que cal escriure
- (i) separada quan la construcció no està lexicalitzada, com a $\text{U}^t \text{.O}^t \text{ +} \text{ξ} \text{E}^t$ *war tiqt* 'borni' (*lit* 'sense ull') ~ $\text{+} \text{.O}^t \text{ +} \text{ξ} \text{E}^t$ *tar tiqt* 'bòrnia', $\text{U}^t \text{.O}^t \text{ .H}^t \text{:} \text{Λ}$ *war afud* 'feble' (*lit* 'sense genoll o sense forces') ~ $\text{+} \text{.O}^t \text{ .H}^t \text{:} \text{Λ}$ *tar afud*, $\text{U}^t \text{.O}^t \text{ +} \text{.U}^t \text{Λ} \text{.}$ *war tawda* 'valent' (*lit* 'sense por') ~ $\text{+} \text{.O}^t$

JYGRF independentment que en la llengua d'origen, el grec, es tracti d'un compost (γρω-γράφος 'qui descriu la terra'), atès que l'hel·lenisme és manllevat com un sol lexema.

3.4.2.2. Sinàpsies

La sinàpsia (o locució) és un sintagma lexicalitzat, és a dir que el significat del tot no és el resultat de la suma dels lexemes que componen el sintagma. La diferència entre una sinàpsia i un compost és que les sinàpsies tenen una estructura sintàctica. Així, per exemple, la sinàpsia $\text{+}\xi\Theta\Theta\Xi\text{III}\text{+}\text{I}\text{I}\text{:}\text{II}$ *tibrbillut n wul* 'estèrnum', significa literalment 'papallona del cor', $\text{+}\xi\Theta\text{II}\xi\text{+}\text{I}\text{:}\text{I}\text{I}\text{:}\text{O}$ *tislit n unzar* 'arc de Sant Martí' (*lit* 'núvia de la pluja') i $\text{O}\text{I}\text{:}\text{I}\text{I}\text{:}\text{O}\text{O}$ *aman n marur* 'miratge' (*lit* 'aigua d'il·lusió').

3.5. Noms de nombre

El sistema numeral tradicional amazic és vigesimal, és a dir que pren el '20' com a nombre de base i, per tant, '40' es diu 'dos vints', '30' es diu 'vint amb deu', '80' es diu 'quatre vints' (com en francès), etc. No tots els dialectes amazics conserven la sèrie completa de numerals genuïns. A banda de TRG, YDM, ZNG i CLH, la major part de dialectes amazics han manllevat a l'àrab els noms de nombre a partir d'una certa xifra, si bé tots conserven encara els números '1' i '2' i la majoria també el '3'. Per tant, el CLH és l'únic component de l'AS que ha preservat fins al present la numeració amaziga més o menys completa. Els intercanvis comercials, el compte dels dies i la designació de les hores han estat els contextos de transmissió més evidents de la numeració àrab. Per tant, la numeració que veurem a continuació és en gran mesura, per a la major part de components de l'AS, una reintroducció estandarditzant recent i no tothom en fa encara un ús general, si bé gaudeix d'un coneixement creixent.

3.5.1. Numerals cardinals

3.5.1.1. Unitats de l'1 al 10

Les unitats tenen flexió de gènere:

	masculí	femení
1	$\text{S}\text{:}\text{I}$ <i>yan</i> / $\text{S}\xi\text{II}$ <i>yiwn</i> / $\text{S}\text{:}\text{I}$ <i>yun</i> , ZNT ξII <i>ijj</i> , MZB-WRG $\xi\text{X}\text{X}\text{I}$ <i>iggn</i> , FIG $\xi\text{A}\text{I}$ <i>idjn</i>	$\text{S}\text{:}\text{+}$ <i>yat</i> / $\text{S}\xi\text{II}\text{+}$ <i>yiwt</i> / $\text{S}\text{:}\text{+}$ <i>yut</i> , ZNT $\xi\text{I}\text{+}$ <i>ijt</i> , MZB-WRG $\xi\text{X}\text{X}\text{+}$ <i>iggt</i> , FIG $\text{S}\xi\text{I}\text{+}$ <i>yijt</i>
2	$\Theta\xi\text{I}$ <i>sin</i>	$\Theta\text{I}\text{:}\text{+}$ <i>snat</i>
3	$\text{KO}\text{:}\text{E}$ <i>krađ</i> / ZNT $\text{G}\text{:}\text{O}\text{E}$ <i>carđ</i>	$\text{KO}\text{:}\text{E}\text{+}$ <i>krađt</i> / ZNT $\text{G}\text{:}\text{O}\text{E}\text{+}$ <i>carđt</i>
4	$\text{KK}\text{:}\text{M}$ <i>kkuz</i>	$\text{KK}\text{:}\text{M}\text{+}$ <i>kkuzt</i>
5	$\Theta\text{CC}\text{:}\Theta$ <i>smmus</i>	$\Theta\text{CC}\text{:}\Theta\text{+}$ <i>smmust</i>
6	$\Theta\text{E}\xi\Theta$ <i>sđis</i>	$\Theta\text{E}\xi\Theta\text{+}$ <i>sđist</i>
7	$\Theta\text{:}$ <i>sa</i>	$\Theta\text{:}\text{+}$ <i>sat</i>
8	$\text{+}\text{O}\text{I}$ <i>tam</i>	$\text{+}\text{O}\text{I}\text{+}$ <i>tamt</i>
9	$\text{+}\text{M}\text{:}\text{O}$ <i>tza</i>	$\text{+}\text{M}\text{:}\text{O}\text{+}$ <i>tzat</i>
10	$\text{CO}\text{:}\text{I}$ <i>mraw</i>	$\text{CO}\text{:}\text{I}\text{+}$ <i>mrawt</i>

Els noms de nombre, quan determinen un nom, sempre regeixen estat d'annexió (§ 3.3.2.3), tant si la determinació és directa com si es fa mitjançant la preposició de genitiu, com a $\Theta\text{CC}\text{:}\Theta\text{+}\text{+}\Theta\Theta\text{:}\text{+}\xi\text{I}$ *smmust trbatin* (sense preposició) o $\Theta\text{CC}\text{:}\Theta\text{+}\text{I}\text{+}\text{+}\Theta\Theta\text{:}\text{+}\xi\text{I}$ *smmust n trbatin* (amb preposició) 'cinc noies'. Totes dues construccions són equivalents. També poden aparèixer sols, és a dir sense determinar cap nom, com a $\text{III}\text{:}\text{I}\text{+}\Theta\text{CC}\text{:}\Theta\text{+}$ *llant smmust* 'n'hi ha cinc', $\text{CC}\text{:}\text{+}\text{I}\text{KO}\text{:}\text{E}$ *mmutn krađ* 'n'han mort tres'. Amb numerals del 2 al 10, els noms determinats estan en plural.

3.5.1.2. Noms de nombre de l'11 al 19

	masculí	femení
11	$\text{S}\text{:}\text{I}\text{I}\text{I}\text{I}\text{I}\text{I}$ <i>yan d mraw</i> , ZNT $\xi\text{II}\text{I}\text{I}\text{I}\text{I}$ <i>ijj d mraw</i>	$\text{S}\text{:}\text{I}\text{I}\text{I}\text{I}\text{I}\text{I}\text{I}\text{I}\text{I}\text{I}$ <i>yan d mrawt</i> , $\xi\text{II}\text{I}\text{I}\text{I}\text{I}\text{I}\text{I}\text{I}\text{I}$ <i>ijj d mrawt</i>
12	$\Theta\xi\text{I}\text{I}\text{I}\text{I}\text{I}\text{I}$ <i>sin d mraw</i>	$\Theta\xi\text{I}\text{I}\text{I}\text{I}\text{I}\text{I}\text{I}\text{I}\text{I}\text{I}$ <i>sin d mrawt</i>
13	$\text{KO}\text{:}\text{E}\text{I}\text{I}\text{I}\text{I}\text{I}\text{I}$ <i>krađ d mraw</i>	$\text{KO}\text{:}\text{E}\text{I}\text{I}\text{I}\text{I}\text{I}\text{I}\text{I}\text{I}\text{I}\text{I}$ <i>krađ d mrawt</i>
14	$\text{KK}\text{:}\text{M}\text{I}\text{I}\text{I}\text{I}\text{I}\text{I}$ <i>kkuz d mraw</i>	$\text{KK}\text{:}\text{M}\text{I}\text{I}\text{I}\text{I}\text{I}\text{I}\text{I}\text{I}\text{I}\text{I}$ <i>kkuz d mrawt</i>
15	$\Theta\text{CC}\text{:}\Theta\text{I}\text{I}\text{I}\text{I}\text{I}\text{I}$ <i>smmus d mraw</i>	$\Theta\text{CC}\text{:}\Theta\text{I}\text{I}\text{I}\text{I}\text{I}\text{I}\text{I}\text{I}\text{I}\text{I}$ <i>smmus d mrawt</i>

16	⊙Eξ⊙ Λ ⊙O.⊂ sḍis d mraw	⊙Eξ⊙ Λ ⊙O.⊂+ sḍis d mrawt
17	⊙. Λ ⊙O.⊂ sa d mraw	⊙. Λ ⊙O.⊂+ sa d mrawt
18	†.⊙ Λ ⊙O.⊂ tam d mraw	†.⊙ Λ ⊙O.⊂+ tam d mrawt
19	†.⊙. Λ ⊙O.⊂ tza d mraw	†.⊙. Λ ⊙O.⊂+ tza d mrawt

Els numerals de l'11 al 19 determinen el nom mitjançant la preposició de genitiu, i el nombre determinat es posa en singular, com a ⊙⊙⊙⊙ Λ ⊙O.⊂+ | †⊙⊙.† *smmus d mrawt n trbat* 'quinze noies' (*lit* 'cinc amb deu de noia'). Només el nom de la desena (⊙O.⊂+ *mrawt*) es posa en femení, no el de la unitat (⊙⊙⊙⊙ *smmus* en aquest cas).

3.5.1.3. Desenes

El nombre '20' .ḤI.⊙ *agnar* ~ *pl* .ḤI.⊙ *agnarn* és un arcaisme reintroduït en AE a partir del CLH medieval i serveix de base per a totes les desenes a partir del 20:

20	.ḤI.⊙ <i>agnar</i>
30	.ḤI.⊙ Λ ⊙O.⊂ <i>agnar d mraw</i>
40	⊙ξI ⊂.ḤI.⊙I <i>sin wagnarn</i>
50	⊙ξI ⊂.ḤI.⊙I Λ ⊙O.⊂ <i>sin wagnarn d mraw</i>
60	⊙O.E ⊂.ḤI.⊙I <i>kraḍ wagnarn</i>
70	⊙O.E ⊂.ḤI.⊙I Λ ⊙O.⊂ <i>kraḍ wagnarn d mraw</i>
80	⊙⊙:⊙ ⊂.ḤI.⊙I <i>kkuḍ wagnarn</i>
90	⊙⊙:⊙ ⊂.ḤI.⊙I Λ ⊙O.⊂ <i>kkuḍ wagnarn d mraw</i>

A partir del 21, després de la vintena, la unitat concorda en gènere amb el seu nom determinat, que resta en singular com a .ḤI.⊙ Λ ⊙⊙⊙⊙+ (l) †⊙⊙.† *agnar d smmust (n) trbat* 'vint-i-cinc noies' (*lit* 'vintena amb cinc de noia').

3.5.1.4. Nombres superiors

- (a) El nombre '100', †ξ⊙ξEξ *timiḍi* ~ *pl* †ξ⊙.E *timaḍ* és un arcaisme reintroduït en AE a partir del CLH medieval, però existeix tradicionalment encara fora de l'AS, concretament en TRG *temede* ~ *pl timaḍ* / *timiḍa*, ZNG *tmaḍih* ~ *pl tmaḍaʔn* i FQH *tamiḍ*, pertot amb el mateix significat. El nom de la centena és invariablement femení i el nom determinat pot concorden-hi o no en nombre: †ξ⊙ξEξ | ⊂.⊙⊙⊙⊙ *timiḍi n wayyis* / †ξ⊙ξEξ | ξ⊙⊙.⊙ *timiḍi n iysan* 'cent cavalls', †ξ⊙ξEξ | †Ḥ:⊙.⊙+ *timiḍi n tfunast* / †ξ⊙ξEξ | †Ḥ:⊙.⊙ξI *timiḍi n tfunasin* 'cent vaques', †ξ⊙ξEξ Λ >.⊙ *timiḍi d yan* 'cent u', †ξ⊙ξEξ Λ :⊙ḤI *timiḍi d uzgn* 'cent cinquanta' (*lit* cent i mig), ⊙⊙.† †⊙.E *snat tmaḍ* 'dos-cents', †ξ⊙ξEξ | ⊂.ḤE.⊙ *timiḍi n wafḍan* 'cent mil'.
- (b) El nombre '1.000', ξḤE *ifḍ* / CLH .ḤE *afḍ* ~ *pl* .ḤE.⊙ *afḍan*, a més d'haver estat reintroduït igualment en AE a partir dels textos medievals en CLH, té cognats fora de l'AS, si bé el nombre no coincideix en tots els dialectes: TRG *efāḍ* ~ *pl afāḍān/afḍan*, *afḍ* ~ *pl ifḍan* '1.000', *efḍ* ~ *pl efāḍan* '1.000.000', 'nombre immens', ZNG *affaḍ* ~ *pl affaḍan* '1.000', NFS *sen ifḍan* '2.000'. El nom del miler determina el nom en singular, com a ξḤE | :⊙ḤḤ.⊙ *ifḍ n usg^was* 'mil anys', ξḤE | :⊙Ḥ.⊙ *ifḍ n urgaz* 'mil homes'. En canvi, quan el nom determinat es troba en plural, significa 'un gran nombre, una multitud', com a ξḤE | ξ⊙Ḥ⊙.⊙ *ifḍ n islman* 'un gran nombre de peixos', ξḤE | †Ḥ:⊙.⊙ξI *ifḍ n tfunasin* 'un gran nombre de vaques'.

3.5.2. Numerals ordinals

Només els ordinals que signifiquen 'primer' i 'últim' no es construeixen mitjançant els lexemes dels numerals cardinals. La resta es construeixen mitjançant el pronom de suport de determinació seguit de la preposició ⊙ s, que s'escriu aglutinada al suport de determinació:

	masculí	femení
1r	.⊙Ḥ⊂.⊙: <i>amzwaru</i> ~ <i>pl</i> ξ⊙Ḥ⊂:⊙.⊙ <i>imzwura</i> , .⊙Ḥ⊂.⊙ <i>amzwar</i> ~ <i>pl</i> ξ⊙Ḥ⊂.⊙I <i>imzwarn</i> , WRG .⊙ξḤḤ.⊙ <i>amizzar</i> ~ <i>pl</i> ξ⊙ξḤḤ.⊙ <i>imizzar</i>	†.⊙Ḥ⊂.⊙:† <i>tamzwarut</i> ~ <i>pl</i> †ξ⊙Ḥ⊂:⊙.⊙ <i>timzwura</i> , †.⊙Ḥ⊂.⊙† <i>tamzwart</i> ~ <i>pl</i> †ξ⊙Ḥ⊂.⊙ξI <i>timzwarin</i> , WRG †.⊙ξḤḤ.⊙† <i>tamizzart</i> ~ <i>pl</i> †ξ⊙ξḤḤ.⊙ <i>timizzar</i>
2n	⊂ξ⊙ ⊙ξI <i>wis sin</i>	†ξ⊙ ⊙⊙.† <i>tis snat</i>

3r	ⲡⲉⲛ Ⲡⲟ.Ⲉ wis kraḏ /ZNT ⲡⲉⲛ Ⲡⲟ.ⲈE wis carḏ	†ⲉⲛ Ⲡⲟ.Ⲉ† tis kraḏt / ZNT †ⲉⲛ Ⲙⲟ.Ⲉ† tis carḏt
4t	ⲡⲉⲛ ⲠⲠ:ⲙ wis kkuz	†ⲉⲛ ⲠⲠ:ⲙ† tis kkuzt
5è	ⲡⲉⲛ ⲘⲘⲘⲟ wis smmus	†ⲉⲛ ⲘⲘⲘⲟ† tis smmust
6è	ⲡⲉⲛ ⲘⲈⲉⲛ wis sḏis	†ⲉⲛ ⲘⲈⲉⲛ† tis sḏist
7è	ⲡⲉⲛ Ⲙ. wis sa	†ⲉⲛ Ⲙ.† tis sat
8è	ⲡⲉⲛ †.Ⲙ wis tam	†ⲉⲛ †.Ⲙ† tis tamt
9è	ⲡⲉⲛ †ⲙ. wis tza	†ⲉⲛ †ⲙ.† tis tzat
10è	ⲡⲉⲛ Ⲙⲟ.ⲡ wis mraw	†ⲉⲛ Ⲙⲟ.ⲡ† tis mrawt
11è	ⲡⲉⲛ ⲙ.ⲓ ⲓ Ⲙⲟ.ⲡ wis yan d mraw	†ⲉⲛ ⲙ.ⲓ ⲓ Ⲙⲟ.ⲡ† tis yan d mrawt
20è	ⲡⲉⲛ ⲡ.ⲗⲓ.Ⲑ wis wagnar	†ⲉⲛ ⲡ.ⲗⲓ.Ⲑ tis wagnar
últim	ⲟ.Ⲙⲗⲟ.Ⲑ amggaru ~ pl ⲉⲘⲗⲟ.Ⲑ. imggura, ⲟ.ⲓⲗⲟ.Ⲑ anggaru ~ pl ⲉⲓⲗⲟ.Ⲑ. inggura	†.Ⲙⲗⲟ.Ⲑ† tamggarut ~ pl †ⲉⲘⲗⲟ.Ⲑ. tinggura, †.ⲓⲗⲟ.Ⲑ† tanggarut ~ pl †ⲉⲓⲗⲟ.Ⲑ. tinggura

Sintàcticament, els ordinals van sempre després del nucli del sintagma que determinen. Per tant, es diu només ⲟⲩⲟⲩⲟ ⲡⲉⲛ Ⲙⲉⲓ ayyur wis sin ‘el segon mes’, mai **ⲡⲉⲛ Ⲙⲉⲓ ⲟⲩⲟⲩⲟ wis sin ayyur, ⲟⲓⲘⲗⲟ.Ⲑ ⲡⲉⲛ Ⲡⲟ.Ⲉ † ⲓⲘⲗⲟ.ⲙ† †.Ⲙ.ⲙⲉⲗⲓⲏ ammuggar wis kraḏ n tmdyazt tamaziyt ‘tercera trobada de poesia amaziga’, mai **ⲡⲉⲛ Ⲡⲟ.Ⲉ ⲟⲓⲘⲗⲟ.Ⲑ † ⲓⲘⲗⲟ.ⲙ† †.Ⲙ.ⲙⲉⲗⲓⲏ wis kraḏ ammuggar n tmdyazt tamaziyt.

ⲟⲩⲙⲟ.Ⲑ amzwaru ‘el primer’ i ⲟⲓⲘⲗⲟ.Ⲑ amggaru ‘l’últim’ són noms; per tant, és més idiomàtic recórrer als participis dels verbs dels quals deriven per a la funció determinant dels numerals, és a dir ⲟⲓ.ⲙ ⲉⲗⲙⲟ.ⲓ amnay izwarn ‘el primer genet’ i ⲟⲓ.ⲙ ⲉⲗⲗⲟ.ⲓ amnay iggran ‘l’últim genet’, per bé que també és possible ⲟⲓ.ⲙ ⲟⲩⲙⲟ.Ⲑ amnay amzwaru i ⲟⲓ.ⲙ ⲟⲓⲘⲗⲟ.Ⲑ amnay amggaru, respectivament, amb el mateix sentit.

3.5.3. Fraccions i multiplicatius

- (a) No existeixen termes específics per a les **fraccions**, llevat del terme per a ‘meitat’, ⲟⲙⲗⲓ azgn. Per a la resta, s'utilitza el nom que significa ‘part’ seguit d’un ordinal, com a ⲟⲘⲟ ⲡⲉⲛ ⲠⲠ:ⲙ amur wis kkuz ‘un quart’ (*lit* ‘la part quarta’).
- (b) A manca de termes específicament **multiplicatius**, s'empra la construcció ⲗⲒ Ⲙⲓ.† †ⲉⲗⲗⲟ.ⲙ xf snat n tikkal ‘el doble’ (*lit* ‘sobre dues vegades’), ⲗⲒ Ⲡⲟ.Ⲉ† †ⲉⲗⲗⲟ.ⲙ xf kraḏt n tikkal ‘el triple’ (*lit* ‘sobre tres vegades’), etc.

3.6. Adjectiu?

L’amazic és una llengua sense la categoria lèxica d’adjectiu. En alguns dialectes, els noms deverbatius de qualitat poden funcionar sintàcticament com a adjectius (§ 3.4.1.1.a.iii), però aquest ús és estrany als dialectes més conservadors en aquest sentit, com són TRG, ḲDM i CLḲ. Tractem en una secció específica les maneres com l’amazic expressa les qualitats, les atribucions i altres nocions que en català i en les llengües indoeuropees en general es diuen mitjançant adjectius (§ 7.4.1).